अर्हम्

श्रीयशोविजयजैनग्रन्थमाला [२४]

श्रीसोमचारित्रगणिविरचितं

गुरुगुणरत्नाकरकाव्यम्।

शास्त्रविशारदजैनाचार्यश्रीविजयधर्मसूरिचरणान्ते-
वासिना मुनि--श्रीइन्द्रविजयेन संशोधितम्।

तच्च

घोघाग्रामवास्तव्य-श्रेष्ठि-विठ्ठलभाई-धर्मचन्द्रसाहाय्येन

वाराणस्यां

श्रेष्ठिभूराभाईतनुजहर्षचन्द्रेण निजधर्माभ्युदययन्त्रालये
मुद्रितं प्रकाशितं च।

*Printed and Published by Shah Harakhchand Bhurabhai
at The DHarmabhyudaya Press, Benares city.*

वीरसंवत् २४३७।

मूल्यमर्धरूप्यकम्।

अर्हम्

श्रीयशोविजयजैनग्रन्थमाला [२४]

श्रीसोमचारित्रगणिविरचितं

गुरुगुणरत्नाकरकाव्यम् ।

शास्त्रविशारदजैनाचार्यश्रीविजयधर्मसूरिचरणान्ते-
वासिना मुनि--श्रीइन्द्रविजयेन संशोधितम् ।

तच्च

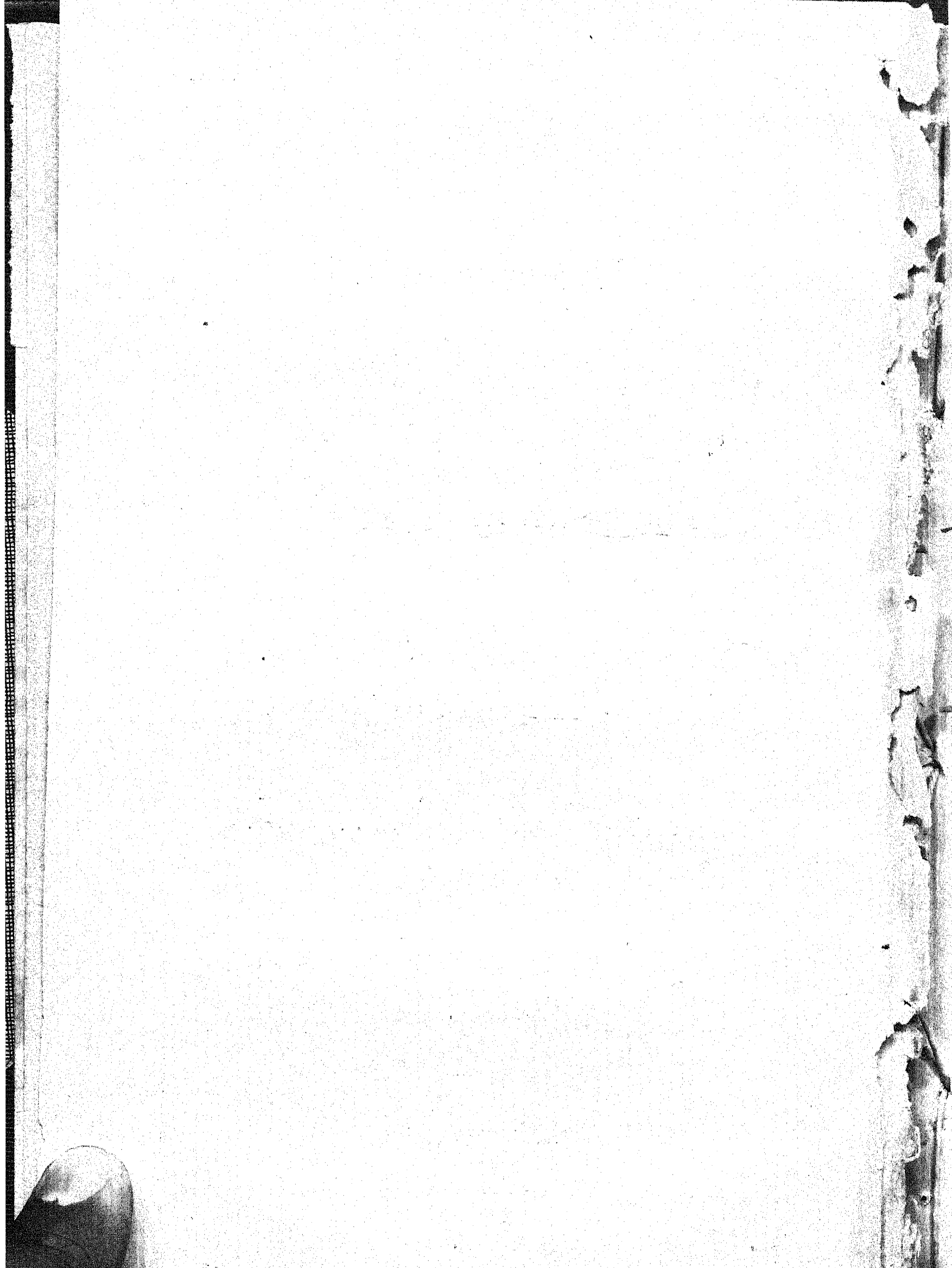
घोघाग्रामवास्तव्य-श्रेष्ठि-विट्ठलभाई-धर्मचन्द्रसाहाय्येन

वाराणस्यां

श्रेष्ठिभूराभाईतनुजहर्षचन्द्रेण निजधर्माभ्युदययन्त्रालये
मुद्रितं प्रकाशितं च ।

—:०:—

वीरसंवत् २४३७ ।

YASHOVIJAYA JAINA GRANTHAMALA, 24.

THE

GURUGUNARATNAKARA

OF

SHRI SOMACHARITRA GANI

EDITED BY

MUNI INDRAVIJAYA,

DISCIPLE

OF

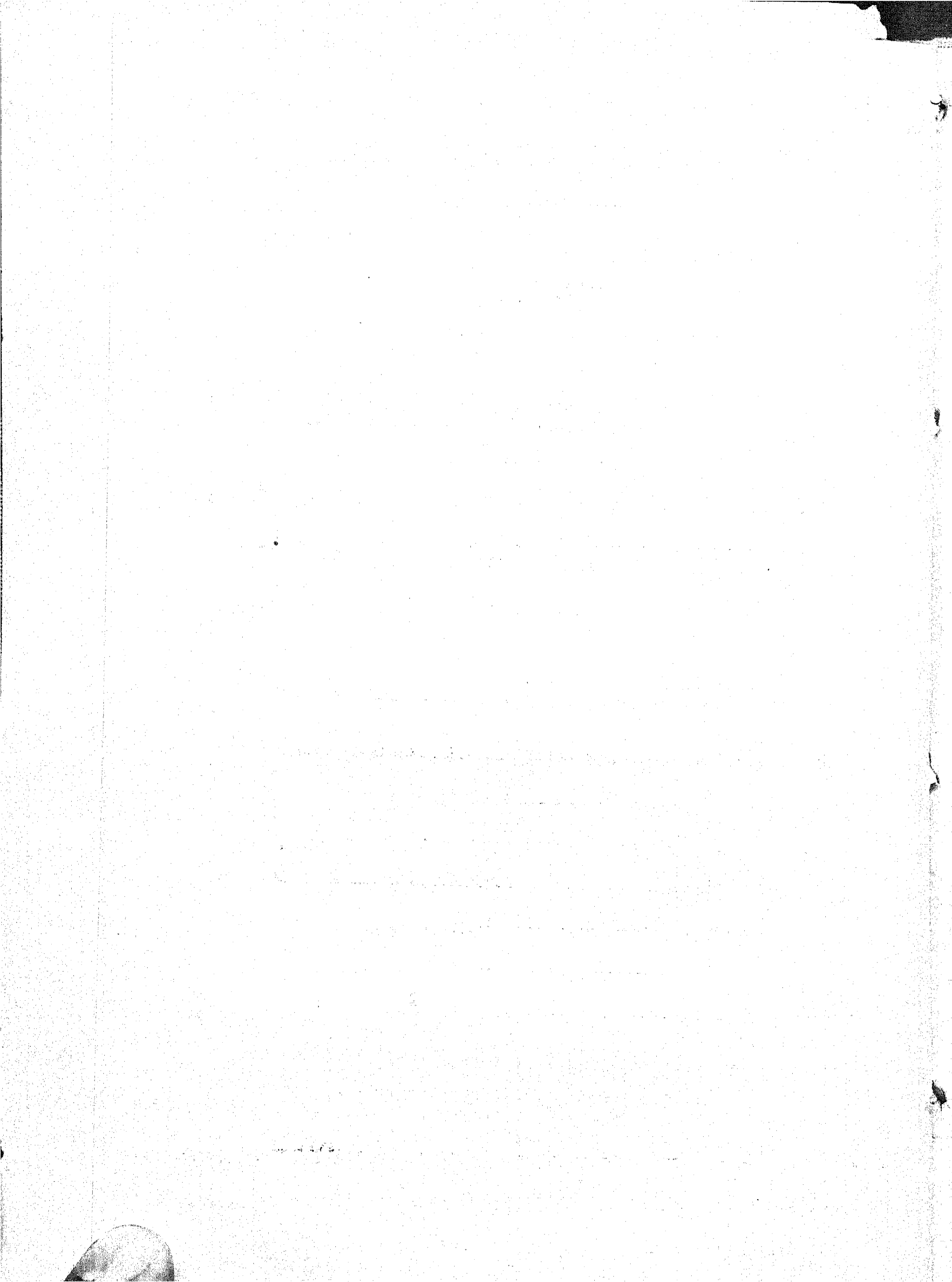
SHASTRAVISHARADA JAINACHARYA

SHRI VIJAYADHARMASURI

WITH
THE PECUNIARY HELP OF
SHETH VITHALBHAI DHARMCHAND
OF GOGHA.

PRINTED AND PUBLISHED
BY
HARSHCHAND BHURABHAI
PROPRIETOR OF DHARMABHYUDAYA PRESS,
BENARES.

Veer–Era, 2437.

उपोद्घातः ।

अस्मिन् लघीयस्यपि वरीयसि निम्नाभिधेयनिरूपणप्रवणे चारुतर-चरितचर्चेऽन्वर्थामभिधां दधति गुरुगुणरत्नाकराख्ये कविकर्माणि श्रीरत्न-शेखरसूरिपट्टधराणां श्रीलक्ष्मीसागरसूरीणां कतिपयगुणगणवर्णनं श्री-सोमचारित्रगणिना व्यधायि, इति समुत्पद्यते जिज्ञासाऽवसरः--क इम ए-तेषां चरित्रनिरूपयितारः?, कदा कतमस्मिन् जनपदे च किमर्थमिदमार-ब्धम्?, इति ।

तत्र स्वयमेते प्रतिसर्गान्ते समुट्टङ्कयन्ति चैवम्—

"श्रीमन्मालवमेदिनीन्दुवदनालङ्कारहारप्रभो-
रुग्रामाऽऽगरवासिकर्मतनयश्रीरत्नसङ्घप्रभोः ।
आक्षेपाद् विधुवेदवर्ष्मवसुधा १५४१ वर्षे सुभिक्षोद्भवे
लक्ष्मीसागरसूरिराजविलसद्भाग्यप्रकर्षस्तवे ॥ १ ॥
श्रीजम्बूसमसोमसुन्दरगुरोः श्रीसोमदेवाह्वयः
शिष्यः सूरिवरश्च शिष्य-वृषभश्चारित्रहंसोऽस्य यः ।
तस्य श्रीविबुधस्य शिष्यशिशुना काव्ये मुदा निर्मिते" इत्यादि ।

एतच्छ्लोकद्वयादुत्तानमेव जिज्ञासासार्थः प्रशाम्यति ।

तथा—

"पूज्याऽऽराध्यध्येयतमश्रीगच्छाधिराजभट्टारकपुरन्दरश्रीसोमसुन्दरसूरिशि-ष्यशिरोऽवतंसकसकलसकर्णपुरुषश्रेणीप्रणीतपदपद्मसेवभट्टारकप्रभुश्रीसोमदेवसू-रिशिष्यशिरोमणिपूज्याऽऽराध्य पं० चारित्रहंसगणिपादविनेयपरमाणुना सोमचा-

एतस्मिन् ग्रन्थपरिशोधनकर्मणि पुस्तकत्रयसाहाय्यमासादितम्, तत्र—

१—२ पुस्तकद्वयं पूनाराजकीयविद्याऽऽलय (डक्कनकॉलेज) सकाशादधिगतम् ।

३ तृतीयं चाहमदावादनिवासिना प्रेमचन्द्रात्मजकेशवलालेन प्रहितमिति ।

एतत्परिशोधने यथाशक्ति प्रयतमानोऽपि दृष्टिदोषशीशकाक्षरयोजकयोजनाऽऽदिना संभवति स्खलने भवद्भिस्तत् प्रमार्जनीयम्—

इत्याशास्ते—

आचार्योपासक—

इन्द्रविजयः ।

अशुद्धिशोधनम् ।

पृष्ठम्.	पङ्क्तिः.	अशुद्धम्.	शुद्धम्.
८	२३	त्वोजसा	त्वोजसा ।

अर्हम्

श्रीविजयधर्मसूरिभ्यो नमः ।

श्रीसोमचारित्रगणिविरचितं

गुरुगुणरत्नाकरकाव्यम् ।

श्रेयःश्रीधर्मबीजं विमलमतिबृहद्भारतक्षेत्रधात्र्यां
येनोप्तं यद् युगादौ तदनु निजलसद्गोरसैः सिक्तमेतत् ।
प्रौढिं च प्रापि तज्ज्ञैः सुकृतगुरुगणैः स्वाऽऽश्रितेऽद्यापि दद्या-
दाधिव्याधिव्यपायं परमसुखफलं नाभिसूः स्तात् स सिद्ध्यै ॥१॥

स्वामिन् ! शीर्षं ममर्क्षे मृगशिरसि समस्त्याक्षियुग्मं मृगाक्ष्या-
मेणाङ्के मेऽङ्गमास्ते तदनु मृगमदे नाभिरेतच्चतुष्कम् ।
प्राणेष्टं प्रापयैभ्यः किमिति कृतकृपं प्राक्कपोताऽऽवकं यं
विज्ञीप्सुर्लक्ष्मलक्षाद् मृग इह भजते शान्तये स्तात् स शान्तिः ॥२॥

आबालब्रह्मचारी मधुररवकलापीनगत्यद्भुताङ्गः
स्वामी सानन्तशक्तिः परमहितहरो-रागमानास्यहृद्यः ।
युक्तं ख्यातः शिवाङ्गोद्भव इह कुतुकं तच्च यच्छम्भुनाथः
श्रीनेमिः शाश्वतं वः सृजतु सुखमसौ सन्नमद्दानवारिः ॥३॥

दृष्ट्वा यत्कायभासा समवसृतिरसां सर्वतो नीलवर्णा-
मर्वाणः सप्त भानोरिह हरितयवक्षेत्रविभ्रान्तिभाजः ।
साक्षात् तद्रक्षणाय स्फुटकपटधरा यद्वचोऽम्भश्च पातुं

ताराराज्यश्च सूरिप्रभृतिकृतिगुणा यत्त्वसंख्यर्षि चित्रं
ज्योतिश्चक्रायते तत् प्रवचनमनघं यस्य वीरः श्रिये सः ॥५॥
सौपर्णेयोपमां ये निदधति विनतानन्दना विश्वरूपा-
ऽऽधाराङ्काऽधःकृताष्टापदनगवसवः स्वामिनः सत्कवीनाम् ।
न-व्या-धामेहमेधाविधुतबहुविधाऽधर्मकर्माद्रिजिह्वाः
सर्वे सार्वाः श्रितानां ददतु दिततमःशर्मधर्मप्रकाशम् ॥६॥
स्वोद्यत्पादैस्तदाऽष्टापदजिदपि किलाऽष्टापदं यः पवित्री-
चक्रे तैर्ज्ञानमात्मन्यसदपि च ददौ केवलं तापसेभ्यः ।
योगीन्द्रैरुज्ज्वलान्तःकरणसरसिजध्येयसन्नामधेयः
श्रीलब्ध्यम्भोधिराशाः सफलयतु स वः श्रीगुरुर्गौतमाह्वः ॥७॥
स्तुत्या येऽमर्त्यतल्या बलविजयपरा नाऽकभाजः सुधर्माऽ-
लङ्कारा गौरवर्णा वरविभवसुधाभुक्सभाऽऽप्तप्रभुत्वाः ।
इन्द्रायन्ते कवीन्द्राः किल सततममी भूभृतो रञ्जयन्तो
यस्याः सान्निध्यतः सा कलयतु कविताकौशलं शारदा मे ॥८॥

(स्रग्धराच्छन्दोनिबद्धं नमस्कारकाव्याष्टकम्)

चेतस्कामितमातनोति कृतिनां यत् स्मर्यमाणं यतः
स्युर्देशेष्वखिलेष्वमी मुनिवरा मान्या यदादानतः ।
तन्नामाऽपि ततः सुरद्रुमसमं येषां जने गीयते
तेभ्यः श्रीगुरुसोमसुन्दरतपागच्छाधिपेभ्यो नमः ॥ ९ ॥
श्रीजैनेश्वरधर्मनिर्जरतरुः काले कलावप्यसौ
यद्वाक्सौधरसेन नित्यमधुना संसिच्यमानः सताम् ।
वाञ्छायोग्यफलानि यच्छति, तपागच्छाधिपाः श्रीयुता-
लक्ष्मीसागरसूरयश्चिरमिमे मे सन्तु सन्तुष्टये ॥ १० ॥

नव्यं करोमि काव्यं गुरुगुणरत्नाकरं नाम ॥ ११ ॥

ये श्रीमज्जिनशासनार्णवसमुल्लासैकजैवातृका-
राजन्तेऽत्र युगे युगोत्तमगुरुप्रख्यप्रभावात्मकाः ।
स्तोष्ये हर्षवशादशेषसुदृशामिष्टार्पणप्रत्यलान्
लक्ष्मीसागरगच्छनायकवरानेतान् गुणैरुज्ज्वलान् ॥ १२॥

रत्नैरम्बुधिवद् गुणैर्बहुविधैर्येऽलङ्कृता यैरलं
नाऽलं स्याद् नवितुं हि तान् मम मतिस्तन्वी समस्तानपि ।
एकस्तेषु विशिष्य यो विजयते सौभाग्यनामा गुणो
वर्धिष्णुः सततं स्तुवे तदपि तं विश्वत्रयीविश्रुतम् ॥१३॥

येषां श्रीपुरुषोत्तमत्वसजुषां ताम्यत्तमोविद्विषां
लक्ष्मीसागरगोत्रसंश्रितिरभूत् तत्सांप्रतं सांप्रतम् ।
यन्नामस्मृतिमात्रतोऽपि परितः सर्वार्थसंपज्जुषा-
मन्येषामपि बोभवीति भविनां मेषाऽद्भुतं भूतले ॥ १४ ॥

यत्कः प्राज्ञत्प्रतापः सवितुरतिशयी भूर्भुवःस्वःप्रकाशी
येषामास्ते यशोऽपि ज्ञपितुरभिनवं तामसध्वंस्यदोषम् ।
मुक्तापङ्क्तेर्यदीया गुणततिरधिका छिद्रमुक्ताऽपि तन्या-
द्यन्नॄणां कण्ठकान्तिं तदिह सुगुरवः केन तुल्याः स्युरेते?॥१५॥

अथैषां श्रीगुरूणामुत्पत्तिस्थानदेशपुरपितृमात्रादिवर्णनम्—

अभ्युद्यद्विषयोन्नताऽतनुमहःपूरा शिवप्रश्रया
या दीव्यन्नयनाऽथ मानवमता रैमौक्तिकाऽलङ्कृता ।
धत्ते मर्त्यसुखाकरं भवहरं श्रीगूर्जरत्राङ्गना
श्रीवाणीविलसद्विवेकपुरुषाऽऽश्लेषाद् वृषाख्यं सुतम् ॥ १६ ॥

तस्याः कोमलकाश्यपीशशिमुखीवक्षःस्थलालङ्कृति-

जीवत्स्वामियुगादिवीरजिनपप्रासादपुण्योत्सव-
महश्राद्धसमृद्धवृद्धनगरासन्नः समस्तीह यः ॥ १७ ॥
मित्रप्रीतिपरायणः समकलाशाली सुवृत्तालयो
धाम्नाऽऽढ्यो महता–रजन्यरहितो यो निष्कलङ्कः कलौ ।
बिभ्रच्चारुवृषोच्चतां दितमा नालीकसंपद्धरः
प्राञ्चत्पार्वणरोहिणीरमणवद् देदीप्यमानः सना ॥ १८ ॥
सर्पद्द्वेषिशिलीमुखाऽक्षिततनुप्रोद्भूततेजोभर-
भ्राजच्चम्पकराजधीसखवरः सङ्घेश्वरः श्रीधरः ।
ऊकेशान्वयपद्मभास्वदुदयः श्रीकर्मसिंहाह्वयः
श्राद्धस्तत्र वसत्यसौ सुहृदयप्राणिप्रणीतप्रियः ॥ १९ ॥

(युग्मम्)

या गङ्गावदपङ्कपुण्यभवनाङ्गा शुद्धगोत्रोद्भवा
रम्भावत् कमनीयरूपकलिता कामं कुसङ्गोज्झिता ।
ब्राह्मीवत् परमेष्ठिजापरतताऽवाप्तेष्टविद्याकला
लक्ष्मीर्वाङ्गजवत्यथाऽर्थिनिचये मिष्टान्नपानप्रदा ॥ २० ॥
मुक्तालीकलयोरुहारलतया तुल्या गुणैः सज्जया
पद्मिन्याप्ततुलाऽचलातिमृदुला पद्माकरैकालया ।
शीलर्द्धिः सुलसेव देवसुगुरुश्रद्धेद्धभक्त्यावहा
कर्मादेव्यभिधा बभस्ति सुभगा चैतस्य सा प्रेयसी ॥२१॥

(युग्मम्)

नीरोगाङ्गरमादिकाऽमितसुखं भुञ्जानयोरेतयो-
र्जज्ञे सूनुरनूनलक्षणरुचिः सुस्वप्नसंसूचितः ।
यावत्तावदतुच्छमुत्सवमसौ श्रीकर्मसिंहः पिता-
ऽकार्षीच्च स्वजनाङ्गनाऽऽत्रलिरलं वर्धापना [illegible]

अपि च—

श्रीमद्विक्रमतोऽब्धिरागदिगिरासंख्याधरे वत्सरे
मासे भाद्रपदे प्रदोषसमये कृष्णद्वितीयातिथौ ।
अश्विन्याह्वयभे तथा सति शुभे लग्नेऽत्र कुम्भाभिधे
जन्माऽजायत यस्य कस्य न विशः स स्यात् प्रशस्यः शिशुः ॥२३

अथाऽस्य नामस्थापना—

अत्राऽयं भविता क्षमाधरमहाश्रीपक्षपातक्षमः
सेव्यः सद्विबुधैः सुधीर्नवसुधाभोगस्पृहः प्रत्यहम् ।
मत्वैवं किमु देवराज इति तन्नामाऽस्य निर्मापितं
धात्रा तातकृताऽतिविस्तरवरस्वज्ञातिवात्सल्यतः ॥ २४ ॥

पित्रादेः प्रथयन्नथैष पृथुकः प्रेमाऽप्रमं पञ्चधा
धात्रीभिः परिलालिताङ्गलतिकः सन् वर्धमानोऽनिशम् ।
लावण्यादिगुणाश्रितश्चतुरवाग्युग् देवराजः प्रजा-
ऽऽप्यायी सप्तसमावयाः समभवद् यावद्विवेकोदयः ॥ २५ ॥

तावत् सोत्सवमानयद् विनयिनं तं लेखशालां पिता
तत्रार्यद्विजसन्निधौ समकलाविद्यास्वधीती धिया ।
शश्वद्देवगुरुप्रणामनिपुणः पुण्यस्पृहः प्राप्तवान्
साधूपाश्रयमश्रमं पठितवानत्राऽऽर्हतं च श्रुतम् ॥ २६ ॥

(युग्मम्)

शृण्वानस्य सनाऽस्य नैकशमिनां श्रेयस्विनीं देशनां
सर्वं वैषयिकं सुखं विषसमं संपश्यतः संसृतौ ।
उत्पन्नं स्वमनस्यनेनासि भृशं वैराग्यमभ्रंशकं
दीक्षाऽऽदानमनोरथस्तदभवद् दक्षस्य बाल्येऽप्यहो ! ॥ २७ ॥

वत्स ! त्वं मृदुसंवरोऽसि चरणाऽऽदानं त्विदं दुष्करम् ।
भुङ्क्ष्व श्रीयुवतीमुखं भवसुखं ह्येतद्ग्रहे वासरो-
ऽस्माकं सम्प्रति यं प्रतीति वचनं स्नेहेन तौ प्राहतुः ॥२८॥
भिन्नं नास्य मनो मनागपि गिरा पित्रोरमुह्यन्मते-
र्यच्चातुर्यचमच्चरीकृतकृतिव्राताऽद्वितीयाकृतेः ।
प्रव्रज्योत्कलिकावतः कलिकलाकेलीप्सितप्रच्युते-
स्तत्केन क्व कदाऽन्वदायि शिवदा सैतन्मयाऽऽख्यायते ॥२९॥
अत्रास्य व्रतदातॄन् श्रीमुनिसुन्दरमुनीश्वरान् यावत् ।
अथ कथयामि कति श्रीगच्छपतीन् गौतमप्रभृतीन् ॥ ३० ॥

तथाहि—

यच्चिन्तामणिवच्चिनोति कृतिनां यच्चिन्तितार्थप्रथां
श्रीपृथ्वीवसुभूतिभूस्तदुचितं चञ्चत्प्रभावाञ्चितः ।
चित्रं श्रीगणधार्यपीह विदितो निर्ग्रन्थनाथाऽग्रिमः
श्रीवीरान्तिषदादिमः सुखयतात् स्वामी स नो गौतमः ॥३१॥
सेवासङ्गतशक्रमुख्यसुमनाः श्रीनन्दनाद्याතता-
रामैकक्षितिभूतकामितकरश्रीकल्पगच्छस्थितिः ।
धर्ता काञ्चन-सम्पदं गिरिगुरुर्मेरूपमां यः श्रितः
श्रीवीरस्य स पञ्चमो गणधरः सिद्ध्यै सुधर्माऽभिधः ॥३२॥
मुक्ताष्टापदकोटिनाटकरसप्रेङ्खत्कुमारीस्पृहः
सर्वज्ञोऽप्यथ यः किलेह विदितः स्वामी महानन्दभूः ।
श्रीजम्बूप्रभवादिबोधनपरः पुष्यात् सुखं वः सदा
वीरादन्तिमकेवली स च चतुःषष्ट्याऽभवद् वत्सरैः ॥३३॥
सूरीशप्रभवः प्रणाशितभवः शय्यंभवः श्रीयशो-

भद्राद् बाहुरुपद्रवत्रुटिपटुः श्रीस्थूलभद्रप्रभुः
षट् त्वेते श्रुतकेवलादधिगतत्रैलोक्यभावा बभुः ॥ ३४ ॥
त्रैकाल्यार्थविदो महागिरिसुहस्त्याद्या घना जज्ञिरे
वज्रान्ता दशपूर्विणो जिनमतोद्द्योतोद्यताः सूरयः ।
वज्रस्वामिविनेयवृन्दवृषभः श्रीवज्रसेनस्तत-
श्चत्वारश्च युगप्रधानयतिपास्तस्याऽपि शिष्या इमे ॥ ३५ ॥
श्रीनागेन्द्रसुचन्द्रनिर्वृतिवरा विद्याधरश्चेति त-
त्तेभ्यो वेदमिताः समुन्नतिमिताः शाखास्तदीयाख्यया ।
तासामन्तरसंख्यसाधुविसरैर्विस्तारमाप्ताऽवना-
वस्तोकास्तिककल्पिताऽतुलवृषा शाखाऽस्ति चान्द्री चिरम् ॥३६॥
(युग्मम्)
तस्यां भूरिषु सूरिषु त्रिभुवनख्यातेष्वतीतेष्वभूद्
यो गच्छप्रभुरद्भुताऽतिशयभृद्विद्याब्धिरुद्द्योतनः ।
स प्रापाऽर्बुदसन्निधौ वटतले दृष्ट्वा मुहूर्तं शुभं
तत्राऽष्टौ गणपानतिष्ठिपदथो यत् तद् वटाऽऽह्वो गणः ॥ ३७ ॥
आद्यस्तेष्वथ सर्वदेवसुगुरुस्तस्याऽप्यनेकेऽभवन्
सन्ताने भुवनेऽतिशायिचरिताः श्रीदेवसूर्यादयः ।
धर्मोद्धारधुरन्धरा गणधरास्तेभ्यः क्रमाद् विक्रमाद्
ब्रह्माशार्यमहायने गुरुजगच्चन्द्राख्यसूरीश्वराः ॥ ३८ ॥
आचामाम्लतपो द्वियुग्दशसमास्तेपे क्षमापेशलै-
र्यैस्तन्नाम तपा इति क्षितिभृता येभ्यः प्रदत्तं तदा ।
तेभ्यश्चैष तपागणो गुरुजगच्चन्द्रप्रभुभ्यस्ततः
सेव्यः श्रावककोटिभिर्वटगणादासीदसीमोदयः ॥ ३९ ॥

अथ च–

कर्मग्रन्थप्रमुखविविधग्रन्थगुम्फास्तयासन् ।
पीयूषाभां मुषितकलुषां यत्कभाषां निपीय
प्राप प्रीतिं पुलकिततवपुर्वस्तुपालादिसङ्घः ॥ ४० ॥
मृद्वर्यायां जिनमतभुवि प्रादुरासीच्च येषां
वाग्वार्योगात् परमदलभूर्धर्मशालालतैषा ।
नव्या भव्याऽचलसमशमप्रायकायाऽपि लघ्वी
तुच्छो गच्छोऽप्यजनि किल यत्सङ्गतो वर्धमानः ॥ ४१ ॥
(युग्मम्)

विद्यानन्दश्रमणपतयस्तद्विनेयास्त्वभूवन्
पट्टे तेषामथ गणधरा धर्मघोषाभिधास्ते ।
पीत्वा पृथ्वीधरसचिवराड् गोरसं स्राग् यदीयं
दीप्रं शम्भुप्रभुवृषमहो ! पुण्यकार्यैः पुपोष ॥ ४२ ॥
शाकिन्यादेराशिवविसरोऽवारि विद्यापुरे यै-
र्जिग्ये योगी स्वकपरिकरक्षुद्रकार्युज्जयिन्याम् ।
शुद्धध्यानात् सलिलनिधिनाऽदार्शि रत्नं च येषां
तेषां विद्वानपि नु कवयेत् कोऽवदातान् प्रभूतान् ? ॥ ४३ ॥
(युग्मम्)

गोविज्ञातोदयमयकलावत्प्रसिद्धौ निदानं
शुद्धा येषां प्रतिपदभवद् नन्वमाऽन्याऽद्भुतं तत् ।
ते श्रीसोमप्रभगुरुवरा रेजिरे धर्मघोष-
प्रेङ्खत्पट्टोदयशिखरिणि द्वादशात्माऽनुकाराः ॥ ४४ ॥
मुक्त्वाऽष्टादशकूटभावकलितान् ये दोषटङ्कान् भवे
हट्टेऽस्माद् जगृहुर्महागुणमणीन् षट्त्रिंशतं त्वोजसा
[illegible]

त्पट्टाऽलङ्कृतयोऽत्र सोमतिलका भट्टारका भ्रेजिरे ॥ ४५ ॥
सूरीन्द्रानणहिल्लपाटकपुरे यान् गुङ्गडीपल्वलो-
पान्तस्थान् प्रणतः समोदमुदयीपा नाम योगी तदा ।
पृष्टः श्राद्धवरैरवक् स च ममेत्युक्तं हि सिद्धिप्रदा-
अत्रैते पुरुषोत्तमाः कणयरीपाख्येन नाथेन तत् ॥ ४६ ॥
श्रुत्वेति योगिगदितं मुदितैरशेषैः
सङ्घैर्विशेषतरभक्तिरकारि येषाम् ।
तेऽवाप्तसोमतिलकाऽमलपट्टपद्माः
श्रीदेवसुन्दरगणप्रभवो बभूवुः ॥ ४७ ॥
अथ परमगुरुश्रीसोमसुन्दरसूरीश्वराणां कतिपयगुणवर्णनम्—
सुरनरविभुवन्द्यश्रीजयानन्दसूरि-
प्रवरकरसरोजात् संमदात् सोत्सवं यैः ।
रुचिरचरणलक्ष्मीरात्मसाद् निर्ममेऽद्रि-
ज्वलनजलधिधात्रीवत्सरे विक्रमार्कात् ॥ ४८ ॥
तदनु निजतनोर्ये यत्यजेयं प्रमाद-
द्विषमतुषमनीषोत्कर्षतोऽपास्य दूरम् ।
बभुरिह गुरुराजज्ञानयुक्सागराज्ञा-
ऽसमयविनयसपर्याऽवाप्तविश्वाप्तविद्याः ॥ ४९ ॥
अपहृतभवितापाः पुण्यपद्माकरा ये-
नवमरसकलापा नीरजास्थित्युदाराः ।
सततमऽधुरऽनेकोच्चागमानद्भुतं तद्
मधुपमुखपतद्भिर्नानुषङ्गं त्वकार्षुः ॥ ५० ॥
तुरगशरगवांऽह्रिक्ष्मामिते विक्रमाब्दे

करसरसिरुहा श्रीदेवयुक्सुन्दराणां
नरवरनरसिंहाऽऽरब्धरम्योद्धवैर्ये ॥ ५१ ॥
गुरुधरणविहाराद्यार्हतोत्तुङ्गगेहाः
सपदि यदुपदेशात् कारिताः श्रावकेन्द्रैः ।
व्यरचि शुचिमहौघैर्यैश्च तारङ्गकादा-
वजितजिनमुखार्हद्बिम्बलक्षप्रतिष्ठा ॥ ५२ ॥
शृद्धिविहितमहीयोविस्तरैः स्थापिता यै-
रमरफलदमानाः सूरयो वाचकाश्च ।
विबुधगणिपदानि प्रापिता दीक्षिताः ये
गुरुसदृगपि तेषां वेत्ति संख्यां न कोऽपि ॥ ५३ ॥
कति यतिवृषभा यद्देशनादुग्धपानाद्
विजनविपिनवासं शिश्रियुः कष्टकृत्यै ।
अभवदतितपस्वी चाऽन्यचारित्रराशि-
श्चरमजिनतपस्कृत् शान्तिचन्द्राख्यभिक्षुः ॥ ५४ ॥
अगणितगणयो यद्वारके सर्वविद्या-
प्रमथितपरमत्युन्मत्तताभीत्यभेद्याः ।
प्रतिपुरमतिमात्रश्रीभृतो भूपमान्या
व पुरि शुशुभिरे च श्राद्धवर्गा वदान्याः ॥ ५५ ॥

(मालिनीच्छन्दसा काव्याष्टकम्)

चारित्ररत्नजिनमण्डनहेमहंस-
श्रीसोमदेवसुसुधादिमनन्दनाद्याः ।
के वाचका गुरुधियः कति सूरयो वा
येषां विनेयविभवो बहवो बभूवुः ॥ ५६ ॥

मालादिकप्रकरणावलिबालबोधात् ।
कल्याणकादिविविधस्तवमुख्यशास्त्रा-
ण्यस्राक्षुरक्षितशमाः स्वपरोपकृत्यै ॥ ५७ ॥
संवेगरङ्गगुणितात्रिसहस्रसंख्य-
स्वाध्यायकाः प्रतिदिनं च निरीहनाथाः ।
निद्रोदयेऽपि विदधुः स्ववपुःप्रसारं
ये नाऽप्रमार्ज्य, यतना क्व विशीदृशी स्यात् ? ॥५८॥
आशादिपल्लिवसतिर्गुणराजनामा
यद्वाक्श्रुतेः सहवर्यैरकरोत् कृतीशः ।
देवालयैर्दशभिरस्तविमानमानै-
रूकेशमौलिरतुलां विमलादियात्राम् ॥ ५९ ॥
गोविन्दकारितगजाङ्कजिनप्रतिष्ठा
तारङ्गकेऽथ महती गुणराजयात्रा ।
यो देवराजजनितो मुनिसुन्दराणां
यद्दीयमानगणधारिपदे महश्च ॥ ६० ॥
निर्मापितं नगरराणपुरे यदुच्चं
चैत्यं चतुर्मुखमथो धरणास्तिकेन ।
यद्वारकेऽत्र करणीयचतुष्कमेत-
ज्जातं चमत्कृतिकरं चतुराङ्गभाजाम् ॥ ६१ ॥
(युग्मम्)

आकर्ण्य यद्गुणगणं गृहिणः प्रहृष्टा-
लेखेन दुष्कृततती रतिदूरदेशात् ।
विज्ञाप्य केऽपि कृतिनः परपक्षिभाजोऽ-

श्रीगौतमप्रतिमतां दधतां विधूता-
न्तर्विद्विषां परमशर्मजुषां च येषाम् ।
नामस्मृतेरपि भवेद् भविनामभीष्टा
सर्वार्थसिद्धिरधुनाऽपि सुधर्मभाजाम् ॥ ६३ ॥

(सिंहोद्धताच्छन्दसा काव्याष्टकम्)

यो यो व्यधायि त्वयि मृत्युपायो-
मया तवाऽयात् स स निष्फलोऽभूत् ।
तन्मेऽपराधं क्षमिराट् ! क्षमस्वा-
ऽऽचार्यो जरीयानिति कश्चिदाख्यत् ॥ ६४ ॥

यत्कारितं मनोरमकल्पद्रुमनामपार्श्वजिनबिम्बम् ।
खीमाईश्राविकया प्रतिष्ठितं यैश्च तदतिमहत् ॥६५॥

इत्याद्यद्भुतपुण्यकारणचणाः सम्यग्गुरूद्यद्गुणाः
ये दोषैरखिलैरनाक्षतनवस्त्वौन्नत्यभृत्साधवः ।
ते श्रीसुन्दरदेवसुन्दरमहापद्मप्रभावावहाः
सर्वेष्टा गवि सोमसुन्दरवरा रेजुर्गणाधीश्वराः ॥६६॥

अथ श्रीमुनिसुन्दरसूरीश्वराणां सर्वगुणसंपूर्णानामपि
कियद् गुणवर्णनम्-

अध्यात्मकल्पद्रुमवल्गुगुर्वा-
वलीविचित्राऽऽप्तपतिस्तवादीन् ।
ग्रन्थान् बहून् ग्रेथुरजिह्ममत्या
येऽपास्तवाचस्पतिदर्पदीप्त्या ॥ ६७ ॥

श्रीसूरिमन्त्रस्मरणाऽतिशेषात्
षष्ठाष्टमादेश्च तपोविशेषात् ।
प्रत्यक्षतामाययुरार्यपद्मा-

वत्यादिदेव्यः प्रमदेन येषाम् ॥ ६८ ॥
निर्माय यैः शान्तिकरं स्तवं नवं
निवारिता मारिरिहाऽतिदुस्तरा ।
ध्यानात्तथा तिड्डभरेतिरञ्जसा
जाग्रद्गुणैर्जैनमतप्रभावकैः ॥ ६९ ॥
पीयूषयूषमधुरात्मगिरा दुरन्त-
माऽऽनेमुषामिह विमोहविषं हरन्तः ।
भव्योत्सवं भुवि विहारविधिं सृजन्तः
श्रीमानतुङ्गगुरुवन्महिमर्द्धिमन्तः ॥ ७० ॥
सत्क्षुल्लाभमनिभश्रुतसंविदेकाऽऽ-
लोकात् समीक्ष्य मुनिसुन्दरसूरिराजाः ।
स्वाश्रय्युमापुरमुमापुरनामधेयं
ग्रामं क्रमादनुपमं तमुपागमंस्ते ॥ ७१ ॥
(युग्मम्)

प्रीतस्ततस्तत्र स कर्मसिंह-
स्तेषां प्रवेशोत्सवमाश्वकार्षीत् ।
संमानतो मेलितसङ्घराशेः
सद्वस्त्रैटङ्कककदानपूर्वम् ॥ ७२ ॥
इतश्च—
फलवानद्य मनोरथमरुत्तरुर्मे फलेग्रहिस्त्वजनि ।
जनिरपि यदत्र पादावधारिताः सन्ति सद्गुरवः ॥ ७३ ॥
ध्यात्वेति देवराजः समुद्ववन्दे सताननूचानान् ।
प्रददत मे व्रतमतनोदिति विज्ञप्तिं च तत्पुरतः ॥ ७४ ॥
दीर्घायुर्धीधर्मश्रीशर्मदमुख्यपूर्णरेखाढ्यम् ।

करतामरसं तावत्तैरस्य निरीक्षितं नितराम् ॥ ७५ ॥
सर्वाङ्गचङ्गिमानं कुमारमिममीक्ष्य तदनु ते यतिपाः ।
भावी गुरुपदवीभागयमेवं भावयामासुः ॥ ७६ ॥
दापयताऽस्य तपस्यां सुतस्य भोः ! आयतौ हि भवभेत्तुः ।
भवदादीनामिति ते जगुस्ततः कर्मसिंहाग्रे ॥ ७७ ॥
स तदा तान् प्रत्येतामदर्शयद् जन्मपत्रिकामस्य ।
दृष्ट्वा पुनराहुरमी इहाऽपि चारित्रयोगोऽस्ति ॥ ७८ ॥

१२ श. / १रा.चं.	११	१० / ९
२	श्रीः	८
३ बृ. / ४	५ शु.	७ बु.के. / ६ मं. र.

तदपि पिता नाऽनुमतिं व्रतदानेऽदादमुष्य स ततोऽवक् ।
खेदकृदेतद्विषये जननीं प्रति देवराजसुधीः ॥ ७९ ॥
कीदृगयं भविताऽग्रे तयेति पृष्टे त्ववादि गुरुभिस्तैः ।
श्रीगणपतिरिति मुदिता दत्तवती सा क्षमाश्रमणम् ॥८०॥
(आर्य्याऽष्टकेन कुलकम्)

ततश्च—

ग्रामादितः सपदि सङ्कटहाऽऽग्रहेण
प्राप्तेषु पत्तनममीषु शमीश्वरेषु ।
ग्रामान्तरं गतवति स्वपतौ च कर्मा-
देव्यप्यगात् सममनेन सुतेन तस्मिन् ॥ ८१ ॥
पूज्याः ! प्रयच्छत जवाद् वरसंयमं मे-

ऽन्नाऽपि प्रणम्य च गुरून् अमुनेत्थमुक्ते ।
ते पत्तनादपि निदानपुरं तदानी-
मीयुर्जिनाऽभिनमनाय तदन्तिकस्थम् ॥ ८२ ॥
तत्राम्बया बहुधनैरनया प्रणीते
कान्तक्षणे सुकृतिसन्ततिसाक्षिकं तैः ।
दीक्षा ददेऽस्य मुनिसुन्दरसूरिपादै-
रब्देऽम्बराऽम्बुनिधिवेदविधुप्रमाणे ॥ ८३ ॥
लक्ष्मीवदत्र भविकाऽमितसातदाता
गम्भीरतादिगुणरत्नरमारतिश्च ।
भाव्येष सागर इवेति विभाव्य लक्ष्मी-
युक्सागरेति विदधेऽस्य ततोऽभिधा तैः ॥ ८४ ॥
(चतुर्भिः कलापकम्)

अथैषां श्रीलक्ष्मीसागराणां गणिपण्डितवाचकपदप्राप्तिसमयकथनम्—

भक्त्याऽऽदरेण मुनिसुन्दरसूरिराजां
पार्श्वे प्रसन्नमनसां परभागभाजाम् ।
सिद्धान्तमुख्यसमवाङ्मयमल्पकालं
ये ह्यध्यगीषत विशुद्धधिया रसालम् ॥ ८५ ॥
सत्तर्कवादकविताकरणैकतानै-
रुत्तार्य्य मानविषमाऽऽशु वचोवितानैः ।
दुर्वादिनां शिशुदशा अपि जीर्णदुर्गे
येऽरञ्जयन्नरपतीन् महिपालमुख्यान् ॥ ८६ ॥
षड्जीवकाययतनारचनापवित्रं
येऽपालयन्ननतिचारचयं चरित्रम् ।
नित्यं चिरन्तनमुमुक्षुवदप्रमत्ता-

बाह्यान्तरङ्गरिपुपङ्क्त्यनुपात्तचित्ताः ॥ ८७ ॥

विश्रामणादिविनयप्रतिपत्तिकृत्या
सत्यापनं विदधतः शुचिसंयतानाम् ।
प्रापुः क्रमेण गणिनाम पदं विवाह-
प्रज्ञप्तियोगवहनात् समहामहं ये ॥ ८८ ॥

श्रीसोमसुन्दरगुरुप्रवरैः प्रदत्तं
येभ्यः सुपण्डितपदं प्रथिते महेऽत्र ।
आगत्य देवगिरितः कृतिना महादे-
नाम्ना महीयसि रसग्रहदिग्प्रसाऽब्दे ॥ ८९ ॥

मुण्डस्थलेऽथ मुनिसुन्दरसूरिभिर्यै-
र्ये स्थापिता तदनु वाचकतापदव्याम् ।
भीमेन सङ्घपतिना निजबान्धवेना-
ऽऽरब्धोद्धवे विधुवियद्वसुधाऽङ्कवर्षे ॥ ९० ॥

श्रीसोमसुन्दरगुरूत्तमपट्टपद्म-
प्रद्योतना गणधरा मुनिसुन्दराख्याः ।
श्रीलक्ष्मिसागरवरैरथ वाचकैस्तै-
स्ते चक्रिरे परिदृता नहि केषु हर्षम् ?॥ ९१ ॥

(सप्तभिः कुलकम्)

अथ श्रीजयचन्द्रसूरिश्रीजिनकीर्तिसूरिश्रीविशालराजसूरिवर्णनकणः–

याम्याऽऽदिदिग्मिलितदुर्मदवादिभट्टा-
न्निर्धाव्य तर्ककविताक्षतियुक्तिपङ्क्त्या ।
ये लेभिरे बिरुदमिभ्यसभासमक्षं
तैरेव तूक्तमिह कृष्णसरस्वतीति ॥ ९२ ॥

चन्द्रार्कदीप्रतरकीर्तितपःप्रतापाः

पापप्रणाशनिपुणाः प्रणतप्रजानाम् ।
धीराऽजिताश्च मुनिसुन्दरसूरिपट्टे-
ऽजायन्त तेऽत्र जयचन्द्रगणाऽधिराजाः ॥ ९३ ॥
(युग्मम्)

संवेगतो गुणदृढं सकुटुम्बकैर्यै-
राश्रित्य संयममधीत्य च सत्यविद्याः ।
मुक्त्यर्थमेव विहितान्यतिदीर्घशास्त्रा-
ण्युच्चश्रियेऽत्र जिनकीर्तियतीश्वरास्ते ॥ ९४ ॥

येऽलङ्कृतिव्रजकृतप्रमदाधिकश्री-
गोपीवरास्तदुचितं हि सुविश्वरूपाः ।
यत्कृत्तदर्पकरमाः कुतुकं तु तत् ते
चक्रुर्न कस्य यतिराजविशालराजाः ? ॥ ९५ ॥

अथ परमगुरुश्रीरत्नशेखरसूरिवर्णनम्-

ये बेदरादिषु पुरेषु पटिष्ठभट्ट-
चेतोमरट्टमपहृत्य वचःप्रपञ्चैः ।
शीर्षेष्वशेषविदुषां विदधुर्बुधेशा
बाल्येऽपि सार्थकमहो ! निजनाम मेध्यम् ॥ ९६ ॥

ग्रन्थान् प्रतिक्रमणसूत्रविवृत्तिवीत-
रागस्तवाऽऽस्तिकविधिप्रमुखान् प्रशस्यान् ।
येऽरीरचन्नथ च विश्वजनीनचित्ता-
श्चातुर्यवद्वचनरञ्जितनागरेभ्याः ॥ ९७ ॥

सन्देहसंहतिहलाहलहारिणो ये
सद्देहिनामऽतमसो विमलान्तरङ्गाः ।
साम्यं मणेरऽधुरऽगण्यरुषादिदोषाऽऽ-

भोगालिमालिकलिकुण्डलिमौलिकोटौ ॥ ९८ ॥
यद्दीक्षिताः कतिपये यतयो भजन्ते-
ऽनूचानवाचकपदान्यधुना सुधीनाः ।
ये पण्डिताश्च गणयो गरिमाऽभिरामा-
स्तेषां तु कोऽपि गणनाभणनाय नाऽलम् ॥ ९९ ॥
सर्वाद्भुतश्रुतधरा अपि विश्रुता ये
कामोद्भवा अपि च नित्यमनङ्गनाशाः ।
भान्ति स्म तेऽत्र जयचन्द्रगणेन्द्रपट्टे
श्रीरत्नशेखरवरास्तपगच्छनाथाः ॥ १०० ॥
(पञ्चभिः कुलकम्)
सङ्घाग्रहादथ विहारविधानतस्ते
सूरीश्वरा बहुपुराणि पवित्रयन्तः ।
श्रीमेदपाटपृथिवीमुकुटाभमज्जा-
पद्राभिधाननगरं समहं समीयुः ॥ १०१ ॥
अथ श्रीउदयनन्दिसूरिवर्णनम्-
आदाय संयमकृपाणमपारतेजः-
श्रीकङ्कलोहमयमुज्झितकोशशोभम् ।
आसि स्यदादहितराशिरऽशेषसत्त्व-
वर्गे कृपालुहृदयैरिह यैरमायैः ॥ १०२ ॥
श्रीपूज्यपादपदवन्दनहेतवे ते
तत्रागमन्नुदयनन्द्यभिधा मुनीन्द्राः ।
श्रीलक्ष्मिसागरसुवाचकपुङ्गवाश्चा-
ऽन्येऽपि प्रधानविबुधा बहुसाधुसाध्व्यः ॥ १०३ ॥
इतश्च-
साईसजुःसमधरास्तिककारितेऽस्मि-

न्नुत्तुङ्गजैनभवने स्वधनेन पूर्वम् ।
तैर्गच्छपैर्व्यरचि तत्र महादिभद्र-
प्रासादसार्वपतिमूर्तिततिप्रतिष्ठा ॥ १०४ ॥

आत्माऽमितान्यपुरमेलितसङ्घसङ्घ-
वात्सल्यवस्त्रवरराजतटङ्कदानैः ।
प्राग्वाटशाठिकनराग्रिमकर्मनाम-
श्रद्धालुनाऽतिमहति प्रथिते महेऽस्मिन् ॥ १०५ ॥

तस्याग्रहाच्च वयजाह्वसुहृद्युतस्य
श्रीविक्रमाद्वसुखपुङ्खशशाङ्कवर्षे ।
श्रीलक्ष्मिसागरसुवाचकनायकानां
प्रादायि सूरिपदवी गणमोदकानाम् ॥ १०६ ॥
(त्रिभिर्विशेषकम्)

अथ श्रीसोमदेवसूरिवर्णनम्-

विद्याविवादमदमेदुरवादिवृन्दं
वाक्यैर्निवार्य नृपपर्षदि हर्षवर्षैः ।
यै रञ्जितः स्वककवित्वकलाऽतिरेका-
त्क्षुल्लैरपि क्षितिपतिः किल कुम्भकर्णः ॥ १०७ ॥

श्रीपावकावनिपसज्जयसिंहजीर्ण-
दुर्गेशमण्डलिकहामप्रमुखा नरेन्द्राः ।
आत्मीयगीर्मधुरताकवितासमस्या-
पूर्त्याऽऽदिना हृदि चमत्कृतिमापिता यैः ॥ १०८ ॥

भूजानिरञ्जनकलाबलबप्पभट्टि-
कल्पास्त्वनल्पधिषणा धिषणाऽनुकाराः ।
ये देवसूरिसदृशाः कुदृशां जयित्वा-

नैकस्तवस्तुतिविधानजिनप्रभाभाः ॥ १०९ ॥

तेभ्यो ददुर्नगरराणपुरे क्षणौघे
  सूरेः पदं धरणसङ्घपतिप्रणीते ।
श्रीसोमदेवगणिवाचकनायकानां
  श्रीरत्नशेखरवरा गणधारिणस्ते ॥ ११० ॥

(चतुर्भिः कलापकम्)

अथ समकं गुरुचतुष्कवर्णनम्-

द्वौ द्वौ रवी शशधराविति तेऽभिधमानाः
  प्राप्ताः किमत्र समकं तमसश्छिदायै ? ।
धर्मादयः किमथवा विमला इमेऽर्था
  मूर्ताः स्वसेविषु सदा सुखपोषणार्थम् ? ॥ १११ ॥

श्रीरत्नशेखरगुरूदयनन्दिसूरि-
  श्रीलक्ष्मिसागरसुधीश्वरसोमदेवाः ।
नैकैः सकर्णपुरुषैरिति वर्ण्यमाना-
  निन्युः स्वगोभिरिह सार्ववृषं विवृद्धिम् ॥ ११२ ॥

(एवं वसन्ततिलकाछन्दसा संलग्नकवित्वद्वात्रिंशिका)

श्रीमन्मालवमेदिनीन्दुवदनाऽलङ्काररहारप्रभो-
  रुग्रामागरवासिकर्मतनयश्रीरत्नसङ्घप्रभोः ।
आक्षेपाद्विधुवेदवर्ष्मवसुधावर्षे सुभिक्षोद्भवे
  लक्ष्मीसागरसूरिराजविलसद्भाग्यप्रकर्षस्तवे ॥११३॥

श्रीजम्बूसमसोमसुन्दरगुरोः श्रीसोमदेवाह्वयः
  शिष्यः सूरिवरश्च शिष्यवृषभश्चारित्रहंसोऽस्य यः ।
तस्य श्रीविबुधस्य शिष्यशिशुना काव्ये मुदा निर्मिते

सर्गोऽयं प्रथमोऽभवद्गुरुगुणाद्रत्नाकराख्याश्रिते ॥११४॥
(युग्मम्)

इति परमगुरुश्रीलक्ष्मीसागरसूरीश्वराणामुत्पत्तेरारभ्य भट्टारक-पदप्राप्तिसमयं यावत् श्रीगौतमादिगणधरपरम्परावर्णनगर्भो गुरुगुणरत्नाकरनाम्नि काव्ये प्रथमः सर्गः ॥

अर्हम्

अथ द्वितीयः सर्गः ।

वक्ष्यथ लक्ष्मीसागरसूरीणां गच्छनाथताऽवसरम् ।
यत्पुनरिह विहितं तैः सुपुण्यकार्यं स्वयं तदपि ॥ १ ॥
आचार्या ये मालवादौ विहारं चक्राणाश्चार्हत्प्रतिष्ठादिकृत्यम् ।
ग्रामे ग्रामे निर्मितोरुक्षणं श्रीसङ्घं पुण्यं लम्भयन्तः शुभार्थम् ॥२॥
अश्वश्वेतज्योतिरक्षक्षमाऽब्दे पौषे मासे विक्रमाद् यावदासन् ।
ये सूरिश्रीरत्नयुक्शेखराणां पट्टे लक्ष्मीसागरा गच्छनाथाः ॥३॥
तावल्लाटापल्लिपुर्यां चतुर्धाश्रीसङ्घेनागत्य नानापुरेभ्यः ।
आनन्देनाऽऽनम्य यान् पूज्यपादान् सद्वात्सल्याद्युत्सवश्च व्यधायि॥
(युग्मम्)

वि-प्रद्युम्नोदारदेहप्रदीप्त्याऽपूर्वाऽखर्वाऽगर्वविद्याविनोदैः ।
वैराग्येण त्यक्तबाह्यार्थकोशैरङ्गीचक्रे स्थूलभद्रोपमा यैः ॥५॥
येभ्यो बिभ्रद्धचः सहस्राक्षभावं भास्वज्ज्योतीरुच्यशम्बाश्रितेभ्यः।
विश्वाबाधामुग् नमः सत्क्षमाभृच्चक्रं चक्रे स्वीयपक्षप्रवृद्ध्यै ॥६॥
येभ्यः केचित्साधवोऽवाप्तविद्या देदीप्यन्ते नव्यकाव्यप्रकाराः ।
तन्वानास्ते स्वोदयं सर्वदिक्षु प्रत्तक्षेमाः संमुखाः स्वध्वयाताम्॥७॥
त्रिंशच्चत्वारिंशदब्देभ्य आगाद् यः प्राग् येषामेकशो दृष्टिमार्गम् ।

देहीदानीमेष मङ्क्षूपलक्ष्यः स्यादीदृक्षा धारणा कस्य विश्वे?॥८॥
नैकेषु श्रीगच्छनाथेषु सत्सु प्राधान्यं येष्वेव जज्ञे महिम्ना ।
राज्ञीवोद्यत्प्रग्रहेषु ग्रहेषु श्रीमल्लक्ष्मीसागराः केन तुल्याः ? ॥९॥

(सप्तविभक्तिक्रमं शालिनीछन्दसा काव्याष्टकम्)

यान् मालवस्थानवलोक्य गूर्जरक्ष्मायामवाप्तावसरेण साधवः ।
स्वसेवकाः केऽपि कृताः कलिक्षमाभृता ततोऽभूद्व्रण एष सव्रणः१०

अथैतन्मेलकृतिः-

वाग्देवतादत्तवरा व्रतीश्वरा-
दीव्यद्वपूरूपपराजितस्मराः ।
चकाशिरे ये कविमौलिमण्डनाऽ-
नुकारकाः श्रीगुरुरत्नमण्डनाः ॥ ११ ॥

श्रीसोमदेवाह्वयसूरिसूत्रिताऽ-
त्याक्षेपतः पक्षपृथक्त्वमोक्षिषु ।
निर्णिक्तहेमेव नतेषु तेषु च
श्रीस्तम्भतीर्थे नगरे गुरूत्सवैः ॥ १२ ॥

खदृक्शरोर्वीशरदि व्यधायि यै-
र्यदा गणैक्यं घनसङ्घसाक्षिकम् ।
तदाऽन्यपक्षीयमहात्मनामपि
प्रकाममासीन्मनसीह विस्मयः ॥ १३ ॥

(चतुर्भिः कलापकम्)

महाव्रतित्वं किल नैकशो नरा-
यत्पाणिनाऽथो विबुधत्वमापिताः ।
सुब्रह्मतां श्रीधरतां च यद्गिरा
कस्येदृगाऽऽस्ते गरिमा जगत्त्रये ? ॥१४॥

सितां सिताश्मप्रतिमां सुधां सुधा-
मधूलिकां वा लपनश्रियं खलम् ।
तथेक्षुदण्डं तृणमेव मेनिरे
यद्वाचमास्वाद्य विदां वरा नराः ॥ १५ ॥

तपा इति ख्यातिमतां महात्मनां
कर्तुं हि युक्ता विकृतिर्न नित्यशः ।
तत्पञ्चपर्व्यां क्षपणादिकारकै-
र्यैस्त्याजिताऽऽज्यादिरियं जितेन्द्रियैः ॥ १६ ॥

श्वेताम्बरेति स्वकरूढिसूनृती-
कृते वितीर्णानि यतिव्रजाय यैः ।
श्वेताम्बराणि व्यवहारिणां नृणां
बोधाय तद्दानविधाविवाऽथवा ॥ १७ ॥

(उपजातिच्छन्दसाऽष्टकम्)

अथैषां गच्छपरिधापरिधानिकाविधिः—

विक्रमात्पाणिपादाक्षक्षमावर्षे स्वहर्षतः ।
तपागच्छस्य यैर्वेषैरारब्धा परिधापना ॥ १८ ॥
यैराचार्या उपाध्यायाः स्थापिताः परिधापिताः ।
ये तेषामभिधां वक्ष्ये श्लेषाच्चात्रान्तिषत्ममाम् ॥ १९ ॥

अपि च—

श्रीरत्नमेघादिभिरिभ्यधुर्यै-
र्यद्वारके प्रापि च यत्प्रसादात् ।
तत्राहमाऽऽख्याः कियतां यतीना-
माख्यामि ता याः श्रुतिमागता मे ॥ २० ॥

अथ च—

लक्ष्मीसागरसूरीशैः पूर्वं तैः परिधापिताः ।

तत्त्वदृक्संयतार्याः श्रीसुधानन्दनसूरयः ॥ २१ ॥
विद्यमानधरैराराध्याऽनगारार्यास्ततः पुनः ।
सूरयः शुभरत्नाख्याः शुभरत्ननिधिप्रभाः ॥ २२ ॥
महाव्रतपदव्यक्तव्रत्यार्याङ्गीकृतक्रमाः ।
श्रीमत्सोमजयाचार्या यशःसोमजयोद्यताः ॥ २३ ॥
ज्ञानामृतरुचिस्फीतसंवरश्रमणाऽग्रिमाः ।
आचार्या जिनसोमाख्याः सोमजार्जुनकीर्तयः ॥२४॥
गुणरामतपोधाममुनिसत्याप्तसेवनाः ।
वृजिनध्वान्तहंसाः श्रीजिनहंसाह्वसूरयः ॥ २५ ॥
विश्वभूतहिताचारचारित्र्यार्याश्रितास्ततः ।
सूरयः सुन्दरा मत्या श्रीमत्सुमतिसुन्दराः ॥ २६ ॥
भयेन्द्रियजयेद्धश्रीश्रमणार्याऽनुरागिणः ।
स्वशिष्याग्र्याश्च सूरीशाः श्रीमत्सुमतिसाधवः ॥ २७ ॥
भास्वच्चारतपःपूतशरीरव्रतिशालिनः ।
धन्यराजप्रियप्रज्ञाः श्रीराजप्रियसूरयः ॥ २८ ॥
अहीनेन्दुशुचिश्लोकधारिचारित्रिसाधवः ।
अनूचाना नतानेकनरेन्द्रा इन्द्रनन्दयः ॥ २९ ॥

अथ वाचकाः—

सदानन्दकराऽमन्युमुन्यार्या जुष्टमूर्तयः ।
श्रीमन्महीसमुद्राह्वा महोपाध्यायपुङ्गवाः ॥ ३० ॥
क्षमारामयमारामघनसंयमिसंश्रिताः ।
श्रीमल्लब्धिसमुद्राख्या उपाध्याया महोमयाः ॥ ३१ ॥
तत्त्वदृष्टिगरिष्ठाङ्गव्रत्यार्यासादिताश्रयाः ।
उपाध्यायाः प्रशस्याऽयाः श्रीमन्तोऽमरनन्दयः ॥ ३२ ॥

[११]कुविद्याऽब्धिभित्साधुसत्याराधितविग्रहाः ।
कुशाग्रीयधियः श्रीमज्जिनमाणिक्यवाचकाः ॥ ३३ ॥
[१२]जगतीजनताऽऽदेयवचोवाचंयमाश्रमाः ।
वाचका धर्महंसाख्या धर्महंससरःसमाः ॥ ३४ ॥
मण्डिताश्चरण[१२]च्छायाभृदमायमहात्मभिः ।
उपाध्यायपदोपेताः श्रीमदागममण्डनाः ॥ ३५ ॥
यति[१०]धर्मकृतिप्राप्तगौरवव्रातिभूषिताः ।
इन्द्रहंसा उपाध्याया इन्द्रहंससमौजसः ॥ ३६ ॥
[११]अङ्गजन्माऽऽग्रकाङ्क्षिस्तुमुमुक्षुक्षेमसौख्यदाः ।
वाचका गुणसोमाख्या मुख्या मेधाविवाग्मिनाम् ॥ ३७ ॥
तथाऽमा[१२]सपराहार्ययत्यार्या वरवाचकाः ।
श्रीमन्तोऽनन्तहंसाह्वाः सुबह्वागमवेदिनः ॥ ३८ ॥
[१४]भुवनाद्भुतकृत्साधुधुर्याः श्रीसङ्घसाधवः ।
वाचका वाक्यचातुर्याऽऽवार्जिताऽऽर्यसभासदः ॥ ३९ ॥
यद् न्यगादि मया मानमेषामन्तिषदामिह ।
अनुमानेन तद् न्यूनाऽधिकत्वे नैव दूषणम् ॥ ४० ॥

अथ कति विबुधाभिधाः—

यैरथार्पितवेषाणामशेषाणां महात्मनाम् ।
संख्यां ख्यातुमलं नाहं तादृग्ज्ञप्तेरयोगतः ॥ ४१ ॥
गीतार्थानां तथाऽप्यत्र ब्रुवे नामानि कानिचित् ।
कौतुकादेतदाख्याऽन्तस्थाऽष्टवर्गाक्षरक्रमात् ॥ ४२ ॥
राजतिलकशुभतिलकाऽभयतिलका अमरभुवनशिवतिलकाः।
श्रीसिद्धान्तविवेका भुवनविवेकाऽभिधा विबुधाः ॥४३॥
एतेऽक्रान्ता मता भूरिभूतेष्टा अष्टविष्टपे ।

सर्वमङ्गलयाऽऽश्लिष्टाः श्रीमहाव्रतिमूर्तिवत् ॥ ४४ ॥

(युग्मम्)

जयरुचिसिद्धान्तरुची अथ प्रभाराजमेरुराजवराः ।
जयराजचन्द्रराजाऽमरराजानन्दराजाख्याः ॥ ४५ ॥
सुन्दरराजो नन्द्यादिमसहजानन्दसहजनामानौ ।
शिववदमी एकादश विबुधाः स्मरहा अपि च-जान्ताः ॥४६॥

(युग्मम्)

श्रीसुधाभूषणा लब्धिभूषणाऽभयभूषणौ ।
देवभूषणनामानस्तथा कमलभूषणः ॥ ४७ ॥
बुधाः प्रतिष्ठाकल्याणाऽभयकल्याणसंज्ञकाः ।
जयकल्याण एतेऽष्टौ णान्ता दिग्गजतेजसः ॥ ४८ ॥

(युग्मम्)

सत्सुविहिताभयश्रुतसंज्ञौ सुमतिश्रुतेन्द्रशीर्त्ती च ।
मुनिकीर्तिर्नेमिकीर्ती सुलब्धिकीर्तिस्तिलककीर्तिः ॥४९॥
सिद्धान्तादागमात्कीर्ती तथा विनयमूर्तयः ।
धीरमूर्तिवरानन्दमूर्तिसंयममूर्तयः ॥ ५० ॥
सत्तिलकमूर्तिलब्ध्यादिममूर्ती षोडशेति विबुधाः स्युः ।
इन्दुकला इव विमला एतेऽतान्तास्तथाऽर्त्यन्ताः ॥ ५१ ॥

(त्रिभिर्विशेषकम्)

ज्ञानप्रमोदचरणप्रमोदसंज्ञौ जिनप्रमोदश्च ।
भावानन्दः पुण्यानन्दः श्रीरत्ननन्दिवराः ॥ ५२ ॥
श्रुतनन्दिरभयनन्दिप्रभुसंयमनन्दिराजनन्द्यभिधाः ।
दश दिक्पतय इवैते दान्ताः सुमनःश्रिता विबुधाः ॥५३॥

(युग्मम्)

जयसाधुचरणसाधू बुधाश्च सिद्धान्तसाधुगुणसाधू ।

सत्कमलसाधुरेते ध्वन्ताः स्वस्तरव इव पञ्च ॥ ५४ ॥
श्रीसत्यरत्ना वरमेरुरत्नाः सच्चन्द्ररत्ना अथ नेमिरत्नाः ।
लब्ध्यादिरत्नास्तदनु प्रतिष्ठारत्नाः सुधारत्नसुसूररत्नाः॥५५॥
सत्तिलकरत्नलक्ष्मीरत्नसमयरत्नचरणरत्नाख्याः ।
सुमतिरत्नेन्द्ररत्नौ कुलरत्नः कमलरत्नश्च ॥ ५६ ॥
सरसोमसोममण्डनशिवमण्डनसमयमण्डनाह्वानाः ।
लक्ष्मीमण्डनभावादिममण्डनकमलमण्डनकाः ॥ ५७ ॥
श्रीपुण्यनन्दना हेमनन्दना धर्मनन्दनाः ।
प्रभाऽभयागमेभ्यश्च वर्धनाः शुभवर्धनाः ॥ ५८ ॥
इन्द्रज्ञानः स्फुरज्ज्ञानः सहजज्ञानसंज्ञकः ।
सङ्घज्ञानाभिधः साधुस्तथा कल्याणदर्शनः ॥ ५९ ॥
पण्डिताः पर-मा-नान्ताः एते मर्त्येशसत्कृताः ।
देवा इव त्रयस्त्रिंशत्सुधर्माचारदर्शिनः ॥ ६० ॥

(षड्भिः कुलकम्)

उदयप्रभनामानः पण्डिताः सुन्दरप्रभाः ॥
आगमप्रभसद्भावलाभेन्द्राऽजितलाभकाः ॥ ६१ ॥
एतेऽदर्पक-ला-भान्ताः षड्दर्शनसुरा इव ।
पुण्योपदेशतः क्लृप्तस्वाप्तदर्शनदीप्तयः ॥ ६२ ॥

(युग्मम्)

श्रीविमलधर्मसारादिमधर्मौ चन्द्रधर्मजयधर्मौ ।
सिद्धान्तधर्मसुतिलकधर्मभुवनधर्मनामानः ॥ ६३ ॥
चारित्रधर्मसदऽमरधर्माऽजितधर्मकमलधर्माख्याः ।
गुणधर्मकनकधर्मौ सुमतेः संवेगतो नेमी ॥ ६४ ॥
श्रीसर्वसोमा वरशान्तिसोमाः श्रीशीलसोमा उदयादिसोमाः ।

सिद्धान्तसोमा विजयादिसोमाः सद्धर्मसोमास्तिलकादिसोमाः ६५
शुभसोमराजसोमाऽभयसोमा भुवनसोमकुलसोमौ ।
लाभसोमेन्द्रसोमौ सत्यागमसंयमौ यमिनौ ॥ ६६ ॥
शिवहेमसारहेमौ जिनजयहेमौ च भद्रहेमाख्यः ।
संवेगरत्नहेमौ शान्तिक्षेमा जयक्षेमाः ॥ ६७ ॥
विश्वदेवा इवामीषु तेजःपात्रं त्रयोदश ।
बुधाः शेषा भवन्त्वेवं[२८] समेऽमान्ताः क्षमाब्धयः ॥ ६८ ॥

(षड्भिः कुलकम्)

श्रीविनयप्रियसारप्रियागमप्रियजिनोदयाः सदयाः ।
हर्षोदयरत्नोदयभुवनोदयनामधेयाश्च ॥ ६९ ॥
साधुमाणिक्यविबुधाः श्रुतमाणिक्याश्च सूरमाणिक्यः ।
समयमाणिक्यसंज्ञाः सज्ञानानन्दमाणिक्यौ ॥ ७० ॥
सुमतिमाणिक्यनामा सुराजमाणिक्यसर्वमाणिक्यौ ।
सत्सुमतिसत्यसुन्दरसत्यौ कल्याणसत्यश्च ॥ ७१ ॥
रत्नजयास्तीर्थजयाः सिद्धान्तजयाश्च तिलकजययतयः ।
अजिताभयकनकजयः कुलोदयेन्द्रोदयौ सनयौ ॥७२॥
साधुविजयः शिवविजयाः सजयाश्चारित्रविजयजिनविजयाः ।
रत्नविजयसर्वविजयविवेकविजयेन्द्रविजयाश्च ॥ ७३ ॥
महोमया इमेऽयान्ताः पण्डिता अहितच्छिदे ।
षट्त्रिंशद्दण्डशस्त्राभा गणनायकचक्रिणः ॥ ७४ ॥

(षड्भिः कुलकम्)

धर्मसुन्दरचारित्रसुन्दरास्तीर्थसुन्दराः ।
विजयात् सुन्दरा विज्ञधराः समयसुन्दराः ॥ ७५ ॥
सिद्धान्तसुन्दराश्चापि चरणोदयसुन्दरौ ।

दक्षाः सुमतिसाराख्याः सोमसारेन्द्रसारकौ ॥ ७६ ॥
सज्ज्ञानधीरसंज्ञा विज्ञाश्चारित्रधीरशिवधीराः ।
हेमादिमधीराऽभयधीरसुमतिधीरकुलधीराः ॥ ७७ ॥
आनन्दधीरविबुधाः शुभवीराश्चन्द्रवीरशिववीराः ।
जयवीरश्रुतवीराजितवीरास्तदनु कुलवीराः ॥ ७८ ॥
आनन्दाच्चारित्रा आगमचारित्रपण्डितप्रवराः ।
सहजचारित्रनामा चरणाच्चन्द्रः सहजचन्द्रः ॥ ७९ ॥
श्रीसोमभद्रसारादिमभद्रज्ञानभद्रनामानः ।
श्रीसिद्धान्तसमुद्राः समयसमुद्राभिधानाश्च ॥ ८० ॥
सन्नेमिशेखरा राजशेखराभयशेखरौ ।
सुमतेः शेखरः साधुस्तथा भुवनशेखरः ॥ ८१ ॥
भुवनात्सागराऽऽराव: श्रीमच्चरणसागराः ।
नयाभयागमेभ्यश्च सागराः सोमसागराः ॥ ८२ ॥
रत्नसूरा वचःसूरा जिनसूरा जितस्मराः ।
सर्वसूराः शुभात्सूराश्चन्द्रसूराश्च पण्डिताः ॥ ८३ ॥
द्विपञ्चाशदमी एवं सदा-रान्ता जगन्नताः ।
श्रीगणाधीशशुश्रूषापरा वीरसुरा इव ॥ ८४ ॥

(दशभिः कुलकम्)

श्रीसोममङ्गला हेममङ्गला धर्ममङ्गलाः ।
शुभशीलाः सुसंवेगशीलाश्च ज्ञानशीलकाः ॥ ८५ ॥
चारित्रशीला वरसूरशीलाः सौभाग्यशीला इह नन्दिशीलाः ।
सद्भावशीला अथ शीलशब्दः पुरो जिनेन्द्रागमसुन्दरेभ्यः ॥८६
तीर्थकुशलजिनविमलौ शुभविमलः पटुवचाश्च कुलकमलः ।
अभयाच्छुभतः कीर्तेर्विशालशब्दस्तथा विबुधाः ॥८७॥

तिथिवत्प्रातिपन्मुख्या एषु पञ्चदशाऽपरे ।
सप्तर्षिवदपङ्काङ्गा लान्ता द्वाविंशतिः समे ॥ ८८ ॥
(चतुर्भिः कलापकम्)

आनन्ददेवा अथ तीर्थदेवा धनादिदेवाः कनकादिदेवाः ।
श्रीचन्द्रदेवाऽमरदेवलक्ष्मीशिवाश्च संवेगशिवाः शिवाङ्गाः॥८९॥
श्रीमच्चन्द्रयशःकुलयशःकमलकलशकनककलशाख्याः ।
विबुधा इमे वशान्ता रवय इव द्वादशोदयिनः ॥ ९० ॥
(युग्मम्)

श्रीउदयहर्षलक्ष्मीहर्षविजयहर्षहंसहर्षाख्याः ।
शिवहर्षशीलहर्षाः सुनेमिहर्षाश्च कृतहर्षाः ॥ ९१ ॥
सज्ज्ञानहर्षनामानस्तथा कनकहर्षकः ।
क्षमोद्भवा अमी-षान्ता विबुधा निधिवन्नव ॥ ९२ ॥
(युग्मम्)

श्रीमत्संयमहंसाः सुरत्नहंसा विवेकहंसाश्च ।
सल्लब्धिहंसलक्ष्मीहंसाः सिद्धान्तहंसवराः ॥ ९३ ॥
अथ शीलहंसनन्द्यादिमहंसौ शान्तिचरणहंसौ वा ।
श्रुतहंसाभयहंसौ सुन्दरहंसश्च कुलहंसः ॥ ९४ ॥
जडध्याश्रयनिर्मुक्ता रत्नानीव चतुर्दश ।
सदाऽसान्ता बुधा एते सुमनःसुखदायिनः ॥ ९५ ॥
(त्रिभिर्विशेषकम्)

विबुधा आगमतीर्थास्तथा कमलधीरकनकसौभाग्यौ ।
लावण्यादी भूषणभद्रौ चारित्रमाणिक्यः ॥ ९६ ॥
द्व्यादिद्वादशपर्यन्तयत्यार्यासंयुतान् बुधान् ।
ये पर्यधापयन्नेवं शर्वोनत्रिशतीमितान् ॥ ९७ ॥

येषां सुधामुचं वाचं श्रुत्वैते सपरिच्छदाः ।
रत्नाद्यैरास्तिकैः कैश्चित् प्रायेण परिधापिताः ॥ ९८ ॥

श्रीश्रामण्यं सहस्रानुमिततनुमतां विज्ञवाचंयमाना-
माचार्यत्वं नवानां तदनु तिथिमिति[१५]व्यापिनां वाचकत्वम् ।
एकार्यायाश्च माहत्तरपदमपि यैरर्पितं पण्डितानां
गण्यादीनां पदानां नहि परिगणना स्यात् स्वयं स्थापितानाम् ९९

अभिकृति[२५]शतमानागमगुणनपराः प्रत्यहं प्रमादहराः ।
बभुरिह लक्ष्मीसागरसूरीशास्ते युगप्रवराः ॥ १०० ॥

श्रीमन्मालवमेदिनीन्दुवदनालङ्कारहारप्रभो-
रुग्रामागरवासिकर्मतनयश्रीरत्नसङ्घप्रभोः ।
आक्षेपाद्विधुवेदवर्ष्मवसुधावर्षे सुभिक्षोद्भवे
लक्ष्मीसागरसूरिराजविलसद्भाग्यप्रकर्षस्तवे ॥ १०१ ॥

श्रीजम्बूसमसोमसुन्दरगुरोः श्रीसोमदेवाह्वयः
शिष्यः सूरिवरश्च शिष्यवृषभश्चारित्रहंसोऽस्य यः ।
तस्य श्रीविबुधस्य शिष्यशिशुना काव्ये मुदा निर्मिते
सर्गोऽत्र प्रथमेतरो गुरुगुणाद्रत्नाकराख्यायुते ॥१०२॥

इति परमगुरुलक्ष्मीसागरसूरीणां गच्छनायकपदवीप्राप्तिगच्छ-
मेलगच्छपरिधापनिकादिविधानगर्भो गुरुगुणरत्नाकरनाम्नि
काव्ये द्वितीयः सर्गः ।

अर्हम्

अथ तृतीयः सर्गः ।

श्रीगूर्जरत्राऽमरमालवेषु यै-

राधायि या श्राद्धकृतोद्धवोच्चयैः ।

विम्बप्रतिष्ठादिककार्य्यमालिकां

वच्मि क्रमात्तामथ चित्रकारिकाम् ॥ १ ॥

भट्टारकाः केऽपि पदादिकं यदाऽऽ-

देशादकार्षुर्वृषकृत्यमुत्सवैः ।

यात्रा च केचिच्च महर्धिकाऽऽस्तिका-

यद्वारके यत्तदपि ब्रुवे कियत् ॥ २ ॥

(युग्मम्)

अत्र प्रथममुकेशज्ञातीयसाह०साह्वविहितविस्तरः प्रोच्यते—

प्रासादसौधर्द्धिविधूतताविष-

च्छायाभरे श्रीगिरिपूर्वके पुरे ।

श्रीसोमदासावनिजानिमन्त्रिणा

धर्मिष्ठधुर्येण च साह्नसाधुना ॥ ३ ॥

[१२]खांक्षिक्षमामानमणोरुपित्तला

निर्मापिता या जिनमूर्तिरुज्ज्वला ।

तस्याः परस्या अपि बिम्बसन्तते-

श्चक्रे प्रतिष्ठा प्रथमं महेन यैः ॥ ४ ॥

(युग्मम्)

अथ दक्षणीयसाहमहादेवविस्तरः—

श्रीदेवगिर्याह्वमहापुरादिहाऽऽ-

गत्याऽतिभक्त्या प्रणिपत्य तीर्थपान् ।

शत्रुञ्जयादौ सुगुरून् पुनर्महा-
देवाऽभिधेनेभ्यवरेण साधुना ॥ ५ ॥
लाटादिपल्ल्यां प्रथिते पृथुक्षणे
प्रभूतपुंसां पटटङ्काऽर्पणे ।
श्रीसोमदेवाह्वयसूरिशोभितैः
पूज्यैस्ततो यैः शतशो यतैर्व्रतैः ॥ ६ ॥
श्रीमत्सुधानन्दनहेमहंसयोः
सद्वाचनाऽऽचार्यशिरोऽवतंसयोः ।
प्रसादिता वाचकता तदोदया-
च्चूलागणिन्याश्च महत्तरापदम् ॥ ७ ॥
(त्रिभिर्विशेषकम्)

अथ मण्डपीयसं०चांदारचितविस्तरः—
ह्राडावटीमालवदेशनायक-
प्रजाप्रियाऽहम्मुदमुख्यमन्त्रिणा ।
श्रीमण्डपक्ष्माधरभूमिवासिना
सङ्घाधिनाथेन च चन्द्रसाधुना ॥ ८ ॥
द्वासप्ततिर्दारुमया जिनालया-
रीरीचतुर्विंशतिपट्टराजिताः ।
ये कारिता मङ्गलदीपकादिषट्-
त्रिंशत्प्रमाणोपकृतिश्रियाऽऽश्रिताः ॥ ९ ॥
प्राग्वाटवंशोदधिपार्वणेन्दुना-
ऽमुना चतुर्लक्षचतुष्कलव्ययात् ।
पुण्यैकचित्ताऽप्रमिताऽऽस्तिकास्तिकी-
पङ्क्तेर्दुकूलाभरणादिदानतः ॥ १० ॥

क्लृप्ते गरीयस्तरविस्तरे तत-
स्तेषां प्रतिष्ठा यतिपैरकारि यैः ।
श्रीमत्सुधानन्दननामवाचक-
प्रभोरनूचानपदं च तत्क्षणे ॥ ११ ॥

(चतुर्भिः कलापकम्)

अथ मन्त्रिगदाकृतप्रथमविस्तरः-

अहम्मदावादपुराधिवासिना
सोङ्गींत्रिके श्रीगदराजमन्त्रिणा ।
त्रिंशत्सहस्रद्रमटङ्कविक्रयाद्
यत् कारितं नूतनजैनमन्दिरम् ॥ १२ ॥
श्रीसोमदेवाह्वयसूरिभिस्तत-
स्तत्राऽऽर्हती मूर्तिततिः प्रतिष्ठिता ।
ददे यदादेशमथाप्य सोत्सवं
श्रीवाचकत्वं शुभरत्नसाधवे ॥ १३ ॥
आशादिपल्लीपुरि मञ्जुले महे
महेभ्यरा ्मण्डनमङ्कमण्डिते ।
प्रवर्तिनीनाम्नि पदे पुनस्तदा
तैः सोमलब्धिर्गणिनी निवेशिता ॥ १४ ॥

(त्रिभिर्विशेषकम्)

अथ मालवीयसं०सूरावीराविरचितविस्तरः-

श्रीग्यासदीनावनिभुग्नियोगिनौ
महर्द्धिकौ मण्डपदुर्गवासिनौ ।
श्रीसूरवीरौ कृतिनौ सुदानिनौ
प्राग्वाटमुख्याविह यौ यशस्विनौ ॥ १५ ॥

यैर्गच्छराजैर्घनसङ्घसंयुतौ
　　साकं सुधानन्दनसूरिभिश्च तौ ।
सिद्धाचलादौ जिनपूजनोद्यतौ
　　ग्रामं क्रमादुम्बरहट्टमागतौ ॥ १६ ॥

पर्यङ्किकातूर्यगुरूदरस्फुर-
　　त्तुरङ्गयुग्यव्रजजातडम्बरम् ।
किं पार्थिवः कोऽपि महानिहागमद् ?
　　यत्सङ्घमीक्ष्येति जनस्तदाऽवदत् ॥ १७ ॥

ताभ्यां महेभ्याद्भुतकारिणि क्षणे
　　तत्राऽप्रमाणैर्द्रविणैर्विनिर्मिते ।
यैरर्पिता श्रीशुभरत्नवाचक-
　　स्याऽऽचार्यसम्पत् प्रमदप्रदायिनी ॥ १८ ॥

श्रीपातशाहेः फरमाणमाप्य तौ
　　श्रीतीर्थयात्रामथ च प्रचक्रतुः ।
लक्षाधिकार्थव्ययतः सविस्तरं
　　निरन्तरायं यदुरुप्रसादतः ॥ १९ ॥

(पञ्चभिः कुलकम्)

अथ दाक्षिणात्यसं० धनराजनगराजजनितक्षणः—

श्रीदेवगिर्याः समुपेत्य गूर्जर-
　　क्षोण्यामगण्याढ्यनृणां शिरोमणिः ।
श्रीधन्यराजो नगराजबन्धुयुग्
　　यान् नंनमीति स्म यतीश्वरान् मुदा ॥ २० ॥

श्रीमन्महिम्मूदमहीपतेर्महो-
　　पदाप्रदानाद् बहुमानमासदत् ।

ततः सहर्षं चक्रवांश्चतुर्ष्वसौ
तीर्थेषु यात्रां विमलाऽचलादिषु ॥२१॥
श्रीपत्तनेऽस्मिन्नणहिल्लपाटके
प्रावृट्चतुर्मासकमेष तस्थिवान् ।
अबूभुजद् भानुमितार्धसंयुत-
ज्ञातीनभीष्टैरशनादिभिस्तथा ॥२२॥
कौशेयवासःकनकादिनाणकै-
स्ताम्बूलदानाद् बहुशः सुहृद्विशाम् ।
निर्माय निर्मानमहं दृढाऽऽग्रहं
येषां पुरस्ताद् धनराजसङ्घराट् ॥ २३ ॥
सूरेः पदं सोमजयाह्ववाचक-
स्याऽकारयद् यत्करपङ्कजेन यः ।
यदन्तिषच्छ्रीजिनसोमपण्डित-
प्रभोरुपाध्यायपदं च पत्तने ॥ २४ ॥
श्रीधन्यराजो नगराजसङ्गतः
स दक्षिणीयोऽपि कृतार्थिकामितः ।
लक्षाधिकैस्तत्र सुवर्णटङ्ककै-
र्दृष्टस्तदाऽहो ! घनकान्तिरुच्चकैः ॥ २५ ॥
(षड्भिः कुलकम्)

अथ सं०गदाकस्य द्वितीयः प्रथीयःक्षणः–

श्रीगूर्जरज्ञातिवणिग्वराग्रणी-
मन्त्री सुरत्राणसुखक्ष्माभृताम् ।
विज्ञो वदान्यो विनयी नयी बृह-
त्पुण्यप्रथा जैनमतप्रभावकः ॥ २६ ॥

निर्व्याजवृत्त्या बहुवत्सरावधि
श्रीपाक्षिकां प्रत्युपवासकृच्च यः ।
तत्पारणे द्वित्रिशताऽऽस्तिकावले-
र्वात्सल्यकारी गदराजसङ्घराट् ॥ २७ ॥

व्योमेक्षणक्ष्मामणरीतिपिण्डितं
बिम्बं स नाभेयविभोरबीभरत् ।
तत् प्रापयत् चार्बुदभूध्रभूषणे
भैमे विहारे बहुवित्तविक्रयात् ॥ २८ ॥

आसाद्य सद्यः फरमाणमुर्वरा-
राजस्य यात्राकरणार्थमुत्सुकः ।
परःसहस्रैर्नृभिरर्वभिः परः-
शतैः स्वनःसप्तशतैश्च शोभितम् ॥ २९ ॥

विचित्रवाद्यारवगर्जदम्बरं
श्रीसङ्घमादाय सुखप्रयाणकैः ।
श्रीभानुलक्षादिमहीशसत्कृतः
प्राप क्रमादर्बुदपर्वतं स तम् ॥ ३० ॥

रैटङ्कलक्षव्ययतोऽनणीयसः
सङ्घस्य मिष्टान्नपटादिदायिना ।
तस्योपरिष्टाद् धनिविस्मयावहे
महे महेभ्येन तु तेन मण्डिते ॥ ३१ ॥

तत्रेत्य यैः सोमजयाख्यसूरिभिः
सत्रेषु नेत्रेन्द्रियचन्द्रहायने ।
सा मूर्तिरर्चा अपराश्च भूरिशः
प्रतिष्ठिता भौमजिनौकसि स्थिताः ॥ ३२ ॥

ततः सुधानन्दनसंज्ञसूरिभि-
र्दत्ताऽनुमत्या च गदाऽऽग्रहात् तदा ।
प्रसादिता श्रीजिनसोमवाचक-
स्याऽऽचार्यता यैर्गणपैः स्वपाणिना ॥३३॥

अथात्रैव सा०डुङ्गर-सं०सांडाकृतमहः-

श्रीपत्तनादेत्य बृहद्वृषावली-
विधायिसाधारणसाधुसूनुना ।
श्रीडुङ्गरेण प्रथिते क्षणेऽर्पितं
यैर्वाचकत्वं जिनहंससद्गुरोः ॥ ३४ ॥
संडाऽऽस्तिकेनार्बुदवासिना पुनः
प्रौढे प्रणीतेऽत्र धनैर्घनैर्महे ।
प्रादाय्युपाध्यायपदं सुपण्डिते-
शितुः सुमत्यादिमसुन्दरस्य यैः ॥ ३५ ॥
स्वं मन्यमाना गदराजडुङ्गर-
श्रीसंडकेभ्याः सफलं जनुस्ततः ।
श्रीजीरपल्लिप्रभुपार्श्वतीर्थकृ-
द्यात्रामकार्षुः कुशलेन सोत्सवम् ॥ ३६ ॥
(एकादशभिः कुलकम्)

अथाहम्मदावादीयहर्म्यद्वारिकप्राग्वाटसं०कर्मण-दो०महि-
राज-दो०हेमादिविस्तरः-

श्रीतीर्थयात्राद्युरुपुण्यकारिणा
श्रीकर्मणाऽऽख्येन महीपमन्त्रिणा ।
महीसमुद्राभिधपण्डितप्रभोः
प्रादाय्युपाध्यायपदं विवेकिना ॥ ३७ ॥

शत्रुञ्जये यो दशभिर्जिनालयै-
 र्यात्राविधायी गुणराजसङ्घराट् ।
पौत्र्या कपूर्याह्वयया तदीयया
 तत् कारितं लब्धिसमुद्रसद्यतेः ॥ ३८ ॥

निर्दम्भमर्हद्‌गुरुभक्तिभावितः
 साध्वन्वये यः प्रचुराऽऽज्यदः सदा ।
तेनैतदेवामरनन्दिपण्डित-
 स्याऽकारि धीमन्महिराजसाधुना ॥ ३९ ॥

श्रीपुण्डरीके कृतवान् नवोत्सवै-
 र्यात्रा द्विशोऽब्दं प्रति सङ्घयुग् यकः ।
जिनादिमाणिक्यगणिप्रभोरदः
 सहेमधन्यादिपतिर्व्यधापयत् ॥ ४० ॥

चतुर्भिरेभिः प्र॰िते पृथक् पृथक्
 पृथूत्सवे वेषपुरे नरेश्वरैः ।
न्यायार्जिताऽन्यूनधनैरहम्मदा-
 वादादुपेत्य त्वभिनुत्य यान् प्रभून् ॥ ४१ ॥

एषां चतुर्णां व्रतिनां तपःक्षमा-
 चातुर्यविद्यादिगुणाश्रितात्मनाम् ।
तदाग्रहात् सोमजयाह्वसूरिभिः
 साकं यकैर्वाचकता समार्पिता ॥ ४२ ॥

(षड्भिः कुलकम्)

अथ सं०खीमा—सं०कुन्ता—कृतविस्तरः—

सौवश्रिया स्वर्गपुरीं जिगाय या
 जिनालयव्याजवशात् ततः स्वकान् ।

सौवर्णकुम्भध्वजराजिराजितान्
यस्या विमानानुपदीचकार सा ॥ ४३ ॥

सीरोहिकायां पुरि तत्र चित्रकृ-
द्धर्मिष्ठधन्याऽऽस्तिकधोरणीधृति ।
दीनाऽऽदिदेहिप्रकरोपकारकः
खीमाऽभिधः सङ्घपतिः समस्ति यः ॥४४॥

निष्पादिते तेन महे महात्मनां
वात्सल्यवर्याम्बरदानपूर्वकम् ।
यैर्गच्छराजैर्जिनहंसवाचकं
प्रति स्वयं सूरिपदं प्रसादितम् ॥ ४५ ॥

सुंडाककाभिख्यपुरादुदारधीः
कुन्ताऽभिधः सङ्घविभुः श्रियाऽर्हताम् ।
यात्रादिपुण्यैकपटुर्द्वुपाययौ
योऽत्र स्वपुत्र्याः सुविवाहहेतवे ॥४६॥

द्वात्रिंशताऽसौ सह रिक्किकाशतै-
स्ताम्बूलनिर्माणपुरस्सरं सताम् ।
येषां पुरस्तादतिमात्रभाग्रहं
विरच्य रुच्यं च महं महीयसम् ॥ ४७ ॥

श्रीसोमदेवव्रतिनेतुरन्तिष-
न्मुख्यस्य मत्याऽनुकृतद्युसद्गुरोः ।
श्रीमत्सुमत्यादिमसुन्दरस्य यै-
राचार्यतामर्पयति स्म विस्मितः ॥ ४८ ॥

(षड्भिः कुलकम्)

अथाऽकमीयसो०ईश्वरपताप्रथितविस्तरः—

ख्यातः सना तीर्थजिनेन्द्रवन्दना-
दानाद्यगण्याऽनणुपुण्यकर्मभिः ।
य ईश्वरः श्राद्धवरः पताऽभिध-
भ्रातृश्रितो भूरिधनैरकारयत् ॥ ४९ ॥

प्रासादमुच्चैरिलदुर्गपर्वतो-
परिप्रसादादिह भानुभूपतेः ।
प्रतिष्ठितं तद्विहितेऽद्भुते महे-
ऽजितेशबिम्बं बहुबिम्बयुक् च यैः ॥ ५० ॥

अथ को०श्रीपालकलितमहः—

यः प्रौढिमान् भानुनरेशधीसखः
श्रीपालसाधुः सुकृतार्जनोन्मुखः ।
ऊकेशवंशेन्दुरियद्दरस्थित-
स्तपागणे वेषसमर्पणे रतः ॥ ५१ ॥

स्वीयश्रिया तेन विधाय सूद्धवं
यत्पाणिना सूरिपदं प्रदापितम् ।
श्रीमत्सुमत्यादिमसाधुपण्डिते-
शितुः सुधीसाधुगुणोच्चयाम्बुधेः ॥ ५२ ॥

(युग्मम्)

अथोकेशज्ञातीयसो०पतासो०हरिश्चन्द्ररचितक्षणः—

पदप्रतिष्ठादिविधायकः स्वयाऽऽ-
ढ्या श्रिया चाऽकमियोऽजनीश्वरः ।
भ्राता लघुस्तस्य पताह्वयस्तु यः
सुतो हरिश्चन्द्र इतीह विश्रुतः ॥ ५३ ॥

ताभ्यां कृतिभ्यां महति क्षणे कृते
दत्त्वाऽऽशु ये वाचकतां पृथग्महम् ।
राजप्रियायाऽदुरथेन्द्रनन्दये
द्वाभ्यां सुधीभ्यामिति सूरिसम्पदम् ॥ ५४ ॥
(युग्मम्)

अथ मं०मेघमहः-

श्रीधर्महंसस्य बुधस्य वाचक-
श्रीरिन्द्रहंसस्य च यैः समर्पिता ।
अत्याऽऽग्रहाद् रम्यमहादहम्मदा-
वादीयमर्त्याग्रिममेघमन्त्रिणः ॥ ५५ ॥

अथ ऊ०सा०जीवाविहितविस्तरः-

महादनाद् येऽत्र पुरे निवासकृद्
यः खीमसूनुर्वितनोति सन्ततम् ।
श्रीतीर्थयात्रादिवृषान् सुखेच्छया
जीवाह्वयः साधुरनर्गलश्रिया ॥ ५६ ॥
निशम्य सम्यग् यदुदारदेशनां
तेनानगारावलिवेषदायिना ।
क्लृप्ते महे वाचकता मुदा ददे
श्रीपण्डितायाऽऽगममण्डनाय यैः ॥ ५७ ॥
(युग्मम्)

अथ को०सायररचितविस्तरः-

मन्त्रीशिता भानुनृपस्य सुक्रिय-
व्रतिप्रियप्राज्यकुटुम्बबन्धुरः ।
यः सायरस्तेन कृते महेऽर्पितं
यैर्वाचकत्वं गुणसोमसद्गणेः ॥ ५८ ॥

अथ सं० धनाजनितक्षण:-

प्रत्यब्दयात्राकरहेमसूनुना
धनाभिधेनेभ्यवरेण साधुना ।
अनन्तहंसस्य मनीषिशेखर-
स्याऽदापि यैर्वाचकता सविस्तरम् ॥ ५९ ॥

अथाऽऽशापल्लीयप० जूठामउठाकृतविस्तर:-

समग्रगीतार्थसुवेषदायका-
जूठादयो ये पद्महंसनन्दनाः ।
तैर्विस्तरे चारुतरे कृते ददे
यैर्वाचकत्वं बुधसङ्घसाधवे ॥ ६० ॥

सूरित्रयं वाचकषट्कमित्यदः
संस्थापितैर्यैरिलदुर्गपत्तने ।
प्रवर्तिनीनां पुनरष्टकं तदा
क्षणैस्तदप्याढ्यकृतैः पृथक् पृथक् ॥ ६१ ॥

अथ प्रा० को० ऊजलकाजाकृतविस्तर:-

प्रभूतिविश्वाद्भुतपूरुषोद्भवा
प्राज्ञप्रजाप्रक्रियमाणसूत्सवा ।
नानाजिनावासविमानजित्वरी
या राजते राजगृहप्रभा पुरी ॥ ६२ ॥

सीरोहिकायामिह वासिनौ सना
लक्षक्षमानेतुरमात्यपुङ्गवौ ।
शत्रुञ्जयादावतिविस्तरेण यौ
यात्राकृतेः सङ्घपती च राजतः ॥ ६३ ॥

सदैव लोगस्सशतद्वयीतनू-

त्सर्गोद्यतौ त्रिर्जिनपूजने रतौ ।
यौ द्विष्प्रतिक्रान्तिमुखक्रियाकृतौ
गृहीतपक्वान्नगुडादिनिश्चयौ ॥ ६४ ॥
श्रीसोमदेवैः सह सूरिभिः पुरा
यौ जीरपल्ल्यां जिनपार्श्ववन्दनम् ।
अकारिषातामिह सप्त वासरान्
महेन यावत्करमोचनादिना ॥ ६५ ॥
यौ दुर्गतौ वा वणिजां सुधर्मिणां
धान्यादिदानैः प्रतिमन्दिरं मुदा ।
नित्यं निजौकस्यनिवारजेमना-
ऽऽच्छादप्रदौ मारवमुख्यभूस्पृशाम् ॥ ६६ ॥
दुर्भिक्षखिन्नेषु जनेषु शम्बला-
र्पकौ प्रयात्सु प्रति मालवान् यकौ ।
कृपाऽऽकुलौ रङ्ककुलेषु वत्सलौ
पञ्चप्रमादैरकलङ्कितौ कलौ ॥ ६७ ॥
यौ जीर्णजैनेश्वरमन्दिरोद्धृति-
व्यापारधुर्यौ नयसञ्चितैर्धनैः ।
मर्वादिनीवृत्सु च पञ्चसेरक-
प्रमाणखण्डापुटलम्भने पटू ॥ ६८ ॥
ताभ्यां स्वपुर्युज्ज्वलकार्यकाभिधा-
भ्यामास्तिकाभ्यामभिनम्य बोधिदान् ।
चतुर्युताशीतिमितार्यदम्पती-
भिः सार्धमन्यैरपि धन्यमानवैः ॥ ६९ ॥
यः शिष्यराट् सोमजयाख्यसूरिवा-

वसुधां मनोहत्य निपीय निस्समाम् ।
ऊरीकृतं तद्वदनाम्बुजन्मना
ब्रह्मव्रतं राजसमाजसाक्षिकम् ॥ ७० ॥
परःसहस्रैरिह रूप्यटङ्कै-
स्ताम्बूलदानेन सतां तनूमताम् ।
ताभ्यां महेभ्यावलिविस्मयावहः
कीर्तिप्रसक्तिर्विहितस्तदा महः ॥ ७१ ॥
(दशभिः कुलकम्)

अथ सं०सहसावि०महः—

यः कुम्भकर्णादिमहीशसत्कृतः
सङ्घाधिनेता धरणाभिधः सुधीः ।
चतुर्मुखं चैत्यमचीकरद् जना-
श्चर्यावहं राणपुरान्तरार्हतम् ॥ ७२ ॥
श्रीरत्नसिंहः प्रथमः सहोदर-
स्तस्याऽभवद् यः सुकृताम्बुसागरः ।
तस्याऽङ्गजः सालिगनामसङ्घराड्
यो वंशवाले जिनसौधकारकः ॥ ७३ ॥
दानादिपुण्याचरणे परायण-
स्तस्योद्वहः श्रीसहसाह्वयोऽस्ति यः ।
श्रीग्यासदीनेन कृतश्च मालवा-
धीशेन धर्माधिकधीसखाग्रणीः ॥ ७४ ॥
पुण्योपदेशं सुमतिस्थसुन्दरा-
चार्येश्वराणां हृदये निधाय सः ।
नातिक्रमन् पूर्वजमार्गमुत्तमं

न्यायार्जितैर्नैकहिरण्यराशिभिः ॥ ७५ ॥
लक्षक्ष्मापत्यनुमत्यवाप्तितः
श्रीअर्बुदोच्चाऽचलदुर्गशृङ्गके ।
प्रासादमुत्तुङ्गमकारयच्चतु-
र्मुखं मरुद्धाममुषं विभूषया ॥ ७६ ॥
स्वकारितं रीतिखदक्ष्मामणैः
पूर्णं यदेकं जिनबिम्बमुज्ज्वलम् ।
तच्चान्यदर्चात्रयमत्र तत्समं
संस्थापयामास यकैः प्रतिष्ठितम् ॥ ७७ ॥
(षड्भिः कुलकम्)

अथ मण्डपीयसं०वेलादिरचितोत्सवः-

श्रीसुमतिसुन्दराणामाचार्याणां निशम्य मधुरगिरम् ।
वेल्लाकः श्रद्धालुर्विशेषसुकृतैकरसिकोऽभूत् ॥ ७८ ॥
जिनयात्राकरणमनाः सपदिसुरत्राणदत्तफरमाणः ।
व्यवहारिव्रजमञ्जुलतमं समादाय सङ्घमसौ ॥ ७९ ॥
यावन्मण्डपदुर्गाद् रतलामद्रङ्गमागमद् रङ्गात् ।
तावत् तत्र ससङ्घा धन्या अन्ये घना मिलिताः ॥ ८० ॥
यच्छिष्यसुमतिसुन्दरसूरिभिराधायि सङ्घपतितिलकः ।
वेल्लादीनां लक्ष्मीवतां द्विपश्चाशतस्तदनु ॥ ८१ ॥
वर्णा इव के व्यञ्जनगात्राः केचित् स्वराश्च बिन्दुयुताः ।
मात्राश्रितास्तदा कति पत्रस्था वर्णितास्तज्ज्ञैः ॥ ८२ ॥
पृथक् पृथग् वात्सल्यं सत्सु दुकूलादिभिश्च ताम्बूलम् ।
निर्मायाऽमी निखिलाः क्रमादितः प्रापुरिलदुर्गम् ॥८३॥
प्रतिपाद्य स्नात्रमहं प्रतिजिनमन्दिरमिह ध्वजारोपम् ।

मुदिता ववन्दिरे ते यान् गुरुराजान् सवैनयिकम् ॥८४॥
परदेवाह्वार्यमहामहार्तिहर्ता तथेष्टसुखकर्ता ।
श्रीआश्वसेनिरधुना प्रभुरास्ते जीरपल्लिपुरे ॥ ८५ ॥
तत्प्रथममस्य यात्रा क्रियते मत्वेति सङ्घपतयस्ते ।
गत्वाऽऽशु तत्र नेमुस्तं चामेयं गुणामेयम् ॥ ८६ ॥
रचयन्ति स्म विचित्रानत्र महांस्ते मुदेन्द्रमालां च ।
गुणराजसङ्घराजः स्वाढ्यशतैः पर्यधाद् बहुभिः ॥ ८७ ॥
नवभिष्टङ्कसहस्रैरर्बुदतीर्थे तथैव वेल्लाकः ।
इन्द्रस्रक्परिधाता सद्वात्सल्यादिकर्ताऽऽसीत् ॥ ८८ ॥
राणपुरेऽथ चतुर्मुखचैत्ये वेल्लाकधर्मसिंहाद्याः ।
देवकुलिका अनेकाः कृतोत्सवाः कारयाञ्चक्रुः ॥ ८९ ॥
तदनु तदानीं सिद्धक्षेत्रादावर्हतः समभ्यर्च्य ।
इलदुर्गे पुनरेत्य प्रणता गणतायिनस्तैर्ये ॥ ९० ॥
वेल्लाकेन च वर्धापिताः सुवर्णादिनाणकैर्गुरवः ।
परिधापिताः शतत्रयमितसंयतपरिवृता वेषैः ॥ ९१ ॥
तेनैव सोमसागरगणेस्तदा यैरदायि विबुधपदम् ।
पावकशैले शम्भवनाथमथानम्य सङ्घेशाः ॥ ९२ ॥
हृदि निर्वृतिमन्तस्ते मालवनीवृति निजालयानाऽऽपुः ।
देवाह्वानाद्युत्सवमपि व्यधुर्मण्डपे केऽपि ॥ ९३ ॥
(षोडशार्याकुलकम्)

अथ सं०धर्मसिंहकृतविस्तरः-

आकार्य सुमतिसुन्दरसूरिवरान् सोत्सवेन विनयेन ।
धर्म्यग्र्यधर्मसिंहः प्रक्लृप्तवान् पिप्पलीयपुरे ॥ ९४ ॥
देवाह्वानकपञ्चम्युद्यापनमुख्यमप्रमेयमहम् ।

अयुताधिकस्वसारव्ययाद् रयात् सङ्घभक्तिविधौ ॥ ९५ ॥

(युग्मम्)

अथ सं०भादाआनाजनितमहः-

देवासपर्युपासकवर्यौ यौ भद्रकानकाभिख्यौ ।

कृतवन्तावुद्यापनजिनप्रतिष्ठादिनैकमहान् ॥ ९६ ॥

ताभ्यां पुनरारेभे परिधापनिका गणे हि वरवेषैः ।

यच्छिष्यसुमतिसुन्दरसूरिवचःसौधरसपानात् ॥ ९७ ॥

(युग्मम्)

अथाऽत्रैव पुरे सं०-देवसीप्रथितविस्तरः-

प्राग्वाटपुरुषरत्नं माफरमलिकस्य मान्यमन्त्रीशः ।

श्रीदेवसिंहसुकृती गणस्य वेषार्पणप्रवणः ॥ ९८ ॥

चन्द्रोदयादिपञ्चत्रिंशत्प्रमितोपकृत्युपेतान् यः ।

देवालयान् नवीनानकारयत्तीर्थकरैर्[२४]संख्यान् ॥ ९९ ॥

तेषु चतुर्विंशतिजिनपट्टान् पित्तलमयांश्च बहुवित्तैः ।

सङ्घांशुकादिदानैर्महामहं मण्डयित्वा च ॥ १०० ॥

कारयति स्म स तेषां ततः प्रतिष्ठां यदन्तिषत्प्रष्ठैः ।

आगममण्डनवाचकपादैर्दत्तोत्तमानन्दैः ॥ १०१ ॥

(चतुर्भिः कलापकम्)

अथ सा०मेघाजीवणजनितविस्तरः-

श्रीश्रीमालीमण्डपवासी यो मालवाधिपतिमित्रम् ।

माफरमलिकेत्यपरं नाम धरन्मेघमन्त्रिवरः ॥ १०२ ॥

यस्याम्बादिकुटुम्बं पूर्वं श्रीसोमसुन्दरगुरूणाम् ।

भृशमनुरागभृदासीद् येष्वधुना यश्च सपरिकरः ॥ १०३ ॥

गुरुहाटकटङ्कयुतान् दशसेरमितांस्तु मोदकान् मधुरान् ।

निखिलजातिनिवासेष्वललम्भद् मण्डपादौ सः ॥१०४॥

मेदिन्यामुदकं यदेह न ददेऽम्भोदेन देहिव्रजे
युक्तः स्वाऽनुजजीवनेन गुणिना मेघस्तदानीमसौ ।
सत्रागारमुखं सृजन्नुरुरूपं सत्सङ्गसन्तोषकृद्
वृष्टः स्पष्टमहाबलः किल शुची रैटङ्कलक्षैः स्वैः॥१०५॥
(चतुर्भिः कलापकम्)

एकद्वित्रिप्रभृतिभिरयुतैर्लक्षैरपि स्वटङ्कानाम् ।
ये जनिताः सद्भिरिह प्रायस्ते विस्तराः प्रोक्ताः ॥ १०६ ॥
येषां श्रीसूरिराजामपरिमितजिनस्वामिमूर्तिप्रतिष्ठा-
चार्योपाध्यायमुख्यप्रवरपदविधावास्तिकैर्विस्तरा ये ।
न्यायाऽऽत्तप्राज्यवित्तव्ययकरणतया निर्मितास्ते मयाऽपि
ख्याता ज्ञाताश्च दृष्टा इह तु कतिपये वारके ये यदीये ॥१०७॥
यैर्विबुधादिपदेषु क्रियमाणेषु क्षणाः प्रणीता ये ।
गृहिभिस्तत्परिमाणं न कोविदः कोऽपि कर्तुमलम् ॥ १०८ ॥
युगवरसमलक्ष्मीसागरा भव्यनव्या-
न्यतनुसुकृतकृत्यान्युत्सवैरेवमुर्व्याम् ।
परमगुरव एते निर्ममा निर्ममाणा-
श्चिरमिह विजयन्ते स्वाऽऽप्ततत्त्वं ब्रुवाणाः ॥ १०९ ॥
श्रीमन्मालवमेदिनीन्दुवदनालङ्कारहारप्रभो-
रुग्रामागरवासिकर्मतनयश्रीरत्नसङ्गप्रभोः ।
आक्षेपाद्विधुवेदवर्ष्मवसुधावर्षे सुभिक्षोद्भवे
लक्ष्मीसागरसूरिराजविलसद्भाग्यप्रकर्षस्तवे ॥ ११० ॥
श्रीजम्बूसमसोमसुन्दरगुरोः श्रीसोमदेवाह्वयः
शिष्यः सूरिवरश्च शिष्यवृषभश्चारित्रहंसोऽस्य यः ।
तस्य श्रीविबुधस्य शिष्यशिशुना काव्ये मुदा निर्मिते

सर्गोऽयं तु तृतीयको गुरुगुणाद्रत्नाकराख्यायुते ॥१११॥

(युग्मम्)

इति परमगुरुश्रीलक्ष्मीसागरसूरिविधीयमानश्रीजिनार्चाऽनूचानादिपदस्थापनावसरप्रौढोपासकप्रणीतोत्सवपरम्परावर्णनगर्भो गुरुगुणरत्नाकरनाम्नि काव्ये तृतीयः सर्गः ॥

अर्हम्

अथ चतुर्थः सर्गः ।

श्रीजेसिंगमहीपाख्यरत्नमेघादिधीमताम् ।
यात्रादिविस्तरं वक्ष्ये जातं यद्वारकेऽद्भुतम् ॥ १ ॥
सोमसुन्दरसूरीन्द्रजनकस्वजनस्य च ।
पूर्वं पूर्वजनामानि रत्नाकस्य कति ब्रुवे ॥ २ ॥

यथा—

या श्रीविवेकाधिकगूर्जरत्रा-
भूभूषणाऽऽभाऽस्ति पुरी पवित्रा ।
सुवर्णपूर्णाऽचरसालराढा
लङ्कासमा सामढिकेति रूढा ॥ ३ ॥
तत्र प्रसर्पत्सुखैंद्दाष्टिमान-
भुजाबलः पुण्यजनाधिपालः ।
नवग्रहादिप्रतिबन्धकारी
मन्दोदरीनाथतयाऽन्वितः सन् ॥ ४ ॥

प्राग्वाटवंशोदधिमध्यवर्ती
यो जैत्रसिंहो दशकन्धराभः ।
रामाद्यजेयः कुतुकं तु सोम-
युक्सुन्दराणां पितृपूर्वजोऽभूत् ॥५॥
(युग्मम्)

तस्याङ्गभूरिन्द्रजिदिद्धऋद्धिः
कीनाशताम्रुक्किलबूटडाख्यः ।
कालाभिधस्तस्य च सूनुरासीद्
दासीकृताऽसीमपुमान् महोभिः ॥ ६ ॥

कालात्मजाः षट् खलु नोऽवेदा-
सद्धाङ्गदेसामलधीरवीराः ।
तुर्यः सुतः सामलनामधेयो
यस्तेषु तेजस्विनरैरहार्यः ॥ ७ ॥

जज्ञेऽर्जुनाभः स जने सुभद्रा-
नुषङ्गरङ्गः स्वपरोपकारी ।
धर्मोद्वहोपास्तिपरोऽपि चक्रे
न भीमकृष्णाश्रयमत्र चित्रम् ॥८॥
(युग्मम्)

वेदाः किमेते कमनोद्भवत्वात्
किंवा समुद्राः कमलालयत्वात् ? ।
क्षोण्यां सकर्णैरिति वर्ण्यमाना-
श्चत्वार आसंस्तनयास्तदीयाः ॥९॥

यथार्थनामा धुरि सज्जनोऽभूद्
निम्बो द्वितीयः कटु-ता-पहारी ।

मनाभिधानः सुमनास्तृतीयो
लम्पाकसंज्ञः सुकृती चतुर्थः ॥१०॥

(युग्मम्)

यः सज्जनः स्तोकधनस्ततः स-
न्नात्मीयनिम्बादिकुटुम्बयुक्तः ।
स लुप्तदुष्कालबलावकाशं
समागमद् मालवमध्यदेशम् ॥११॥

अथ तत्र तस्य वासस्थाननगरवर्णनम्–

यदा नृपाद्या विषमाद्रिवप्रा-
दिषु प्रनष्टाः परचक्रभीताः ।
यस्य प्रभावाद् यदभूत्तदार्य-
प्रजाभिराकीर्णमशङ्किताभिः ॥ १२ ॥

भूतग्रहोद्भावितदुष्टदोषा-
स्तुरुष्कचौरादिनरास्त्वशेषाः ।
यत्र स्थितं यत्पदपर्युपास्ते-
र्नोपद्रवन्त्यार्हतजन्तुजातम् ॥ १३ ॥

वीरस्य तस्यात्यवदातमूर्त्या
भ्राजिष्णुजैनालययुक्तमध्यम् ।
यच्चास्ति भूरिव्यवहारिरम्यं
तस्मिन् पुरं पर्णविहारसंज्ञम् ॥ १४ ॥

स्वबन्धुवर्गेण समं समोदं
स सज्जनस्तत्र चकार वासम् ।
योगो भवेद् यत्र च देवगुर्वो-
र्गृही हि तस्मिन् वसतिं विदध्यात् ॥ १५ ॥

(चतुर्भिः कलापकम्)

रम्भानिभा रूपरमाऽतिरेका
छेका विवेकादिगुणप्रवेका ।
श्रद्धावती साधुषु सार्वधर्मे-
ऽमुष्य प्रियाऽजायत पूर्णदेवी ॥ १६ ॥

जातस्तयोः सत्तनुरङ्गजन्मा
कर्माभिधः स क्रमतो महीयान् ।
यद्भागधेयाज्जनराज्यमान्यः
स सज्जनः प्राज्यधनोऽजनिष्ट ॥ १७ ॥

ततः स कर्माख्यकृती सवित्रा
सोमीति कन्यां परिणायितः सन् ।
बभूव भाग्याऽभ्युदयाद् महेभ्यः
सभ्यः सद्भ्यस्तसमस्तविघ्नः ॥ १८ ॥

अक्ष्यन्तरिक्षाक्षरसाङ्कवर्षे
यात्राकृते सिद्धधराधरादौ ।
यः प्राप सङ्घेशपदं प्रथीयो-
महेन भूयोविभवव्ययेन ॥ १९ ॥

अथ कर्माकस्य सुताख्याः—

तस्याङ्गजा जाग्रदभङ्गुराया
जातास्त्रयो रत्न-सुजेस-मेघाः ।
खाम्भी तथा माणिकिचारुहीरू
तिस्रः सुता रूपगुणैः प्रतीताः ॥ २० ॥

अथास्य वासस्थानाऽऽगरनगरवर्णनम्—

विचित्रपोतावलिशालिलोकं
हार्दं दधच्चन्द्रवसूदयेन ।

सरस्वतीधीवरजीवराजी-
लावण्यजित् पुण्यजिनालयं च ॥ २१ ॥
क्षमाधरैर्बिम्बवरैरपारै-
रासेवितं वारिदवाहिनीभिः ।
यद्भाति नानाभवनाभिरामं
रत्नाकराभं सकलाप्तरङ्गम् ॥ २२ ॥
गृहे गृहे साऽस्य पुरस्य नाम्न्या-
गरेतिरावोऽस्ति किलेति मत्वा ।
सरोमिषाद् यत्र च सागरेति
मापाऽर्णवः स्थापयितुं निजाह्वाम् ॥ २३ ॥
तत्तत्तटद्वीपभवानि सार्कं
तेनाऽऽगमन्नाङ्गिरतिप्रदानि ।
रसालजम्बूमुखशाखिलेखा-
शालीनि यस्मिन् किमु काननानि ? ॥२४॥

अथ यत्रस्थजिनार्चावर्णनम्–

सदासितानन्तपदाश्रितस्य
श्रीपार्श्वभर्तुः पुरुषोत्तमस्य ।
मूर्तिर्जगन्नाथजुषां जनानां
यत्र स्थिता यच्छति वाञ्छितार्थम् ॥२५॥
सद्दक्षिणावर्तकशङ्खसाम्या
माहात्म्यरम्या नवपल्लवस्य ।
वामेयदेवस्य यदन्तरस्था
परा पिपर्ति प्रतिमा परं शम् ॥ २६ ॥
सत्रा सगोत्रैः स तदागराख्यं

प्राप्तः पुरं पर्णविहारपुर्याः ।
कर्माककृत्युत्तमविश्वकर्मा
धर्मादराभ्यागतकामशर्मा ॥ २७ ॥
(सप्तभिः कुलकम्)

हरिप्रियाऽनेकसुपर्वलोक-
प्रत्तेष्टसन्तानवितानतारम् ।
स्वःसद्मवद्वासकृते च तस्मिन्
व्यधापयत्सौधमसौ धनीशः ॥ २८ ॥

अथास्य पुत्रत्रयवर्णनम्—

तेऽथ त्रयो रत्न-सुजेस-मेघा-
लोकेशलक्ष्मीशमहेशकल्पाः ।
धूतेन्द्रनागेन्दुघनोद्धवर्णाः
क्रमेण चाष्टादशवर्णवर्ण्याः ॥ २९ ॥
उपात्तहंसद्विजराजराजद्-
वृषाः सुखादिष्टपदाभिगत्यै ।
विज्ञातकौतूहललास्यरङ्गा
भान्त्यत्र चित्रं न कुशास्त्रसङ्गाः ॥ ३० ॥
(युग्मम्)

अथैषां कुटुम्बनामानि—

रत्नस्य सावित्र्युपमात्मरूप-
श्रिया प्रिया राउमिति प्रतीता ।
कर्णाभिधानस्तनुजश्च देव-
ब्रह्मेव वाग्वद् दुहिता रहीति ॥ ३१ ॥
जेसस्य जाया ह्यमरी रमेव
प्रियङ्करी प्राणभृतां नितान्तम् ।

जीवाह्वयः सूनुरनूनरूप-
स्मरोपमः पुण्यगुणैरुपेतः ॥ ३२ ॥
मेघस्य जन्योर्युगलं सुशीलं
देपूश्च रङ्गीरिति राजतेऽलम् ।
गौरीनिभा भूतगणे हिताऽऽद्या
गङ्गेव पुण्यैकरसालयाऽन्या ॥ ३३ ॥

(त्रिभिर्विशेषकम्)

न्यायार्जिताऽन्यूनधना वदान्या-
धन्याऽधिपास्तेऽवनिजानिमान्याः ।
तेजोयशोभासुरसङ्घमुख्या-
भान्ति त्रयोऽर्हद्गुरुभक्तिदक्षाः ॥ ३४ ॥

अथैषां पुण्यकरणीयमाह–

त्रिधा विशुद्धया विधिपूर्वमुग्रं
तेपे तपः पञ्चमिकातिथेस्तैः ।
तन्निर्ममेऽस्याद्भुतकृज्जनाना-
मुद्यापनं नन्दनकाननाभम् ॥ ३५ ॥

तद्यथा–

सझर्मलाः पुस्तकशालिताग्राः
पञ्च स्थिताः स्थापनिका यदन्तः ।
वेल्लल्लतावेष्टितपत्रशाखाः
कल्पद्रवोऽमर्त्यमता बभुः किम् ? ॥ ३६ ॥
चन्द्रोदयाश्चित्राचिता अपूर्व-
शचीवराढ्यैर्विहिता विमानाः ।
सर्वज्ञसत्राणि च बिम्बपत्रा-

ण्यदुः प्रमोदं सुमनोजनानाम् ॥ ३७ ॥
कुम्भाः कपर्द्यादिमया न्वकुम्भाः
सश्रीकवर्णोद्भवहेतुभूताः ।
किमक्षमाला विविधप्रकाराः
कामप्रदाः कामदुघाश्च यत्र ? ॥ ३८ ॥
किं कैरवाण्यक्षवराः सुराद्रेः
पादास्तु रीरीकलशाः पृथूच्चाः ।
सल्लेखिनीकर्तरिकर्जुकम्बी-
छुर्यादयोऽर्था विहगा विचित्राः ? ॥ ३९ ॥
सखञ्जिकार्यांशुकपृष्ठकानि
नानाऽम्बुजालीयुतपल्वलानि ।
किं पञ्चवर्णानि वरेण्यपट्ट-
सूत्राणि सूनस्तबकाश्च यस्मिन् ? ॥ ४० ॥
वाप्यो गभीराः किमु वासकुम्भ्यः
समुद्गका वर्तुलदीर्घिकाश्च ।
सन्मोदका मेदुरकन्दुकाभाः
क्रीडाकृतेऽस्मिन् विबुधव्रजानाम् ? ॥ ४१ ॥
यत्रौरसाः केसरिविष्टराणि
सद्रूपधानानि च वाहनानि ।
खज्जानि सज्जानि च चत्वराणि
नाकौकसामप्युपवेशनाऽर्थम् ॥ ४२ ॥
पत्राणि चित्राणि फलान्यनेक-
विधानि किं कल्पतरूद्भवानि ? ।
शाल्यादिशस्यानि च पेशलानि

प्रवालमुक्तामणिमण्डलानि ॥ ४३ ॥

श्रीधर्मशालासुरशैलमह्या-
मेवंविधं स्वर्वनतुल्यमेतत् ।
येऽरीरचन् सज्जनरञ्जनार्थ-
मुद्यापनं मेदुरधर्मरङ्गाः ॥ ४४ ॥

(नवभिः कुलकम्)

तत्र क्षणे क्षान्तिमतां मुनीना-
मर्चामकार्षू रुचिरैश्च चीरैः ।
समीक्षणायाऽस्य च मीलितानां
स्वान्याऽमितग्राममहाजनानाम् ॥ ४५ ॥

(युग्मम्)

षड्दर्शनीयाचकजन्तुराशे-
राज्यादियुग्जेमनवित्तदानैः ।
तेषां निवासेऽनिशमास्ति सत्रा-
गारः क्षुधानाशकरोऽनिवारः ॥ ४६ ॥

प्रौढोत्सवं कल्पचरित्रसत्कं
प्रायः प्रकुर्युः प्रतिवर्षमेते ।
सप्तस्वपि प्रत्यहमार्हतेषु
क्षेत्रेषु हर्षाद् वपनं धनस्य ॥ ४७ ॥

अथ विशेषतो रत्नगुणवर्णनम्-

वितीर्णवान् कर्णनृपः सुवर्णं
दिनैकयामावधि याचकेभ्यः ।
योऽहर्निशं धान्यहिरण्यचीर-
दाता ततः सोऽस्य समः कथं स्यात् ? ॥ ४८ ॥

श्रीवस्तुपालादिवदान्यमौलि-
स्त्वाश्चर्यकृद् भास्यति रत्नवद् यः ।
दानादिपुण्यप्रथयेति मत्वा
रत्नाभिधां यस्य विधिर्व्यधत्त ॥ ४९ ॥

सद्वंशजं चापनिभं गुणाढ्यं
यमाश्रयद् मार्गणमालिकाऽरम् ।
आसाद्य सारं सुखभोगमस्माद्
महीधरानप्यधरीकरोति ॥ ५० ॥

यो धान्यदानाज्जगडूपमानः
श्रीसङ्घभक्त्या जगसीसमानः ।
द्रव्यव्ययी पेथडवद् वृषार्थं
सारङ्गवद् बन्दिविमोच्यथाऽऽस्ते ॥ ५१ ॥

तेष्वादिमस्याऽऽस्तिककुञ्जरस्य
तस्याऽथ रत्नस्य मनस्युदारे ।
श्रीतीर्थयात्राकरणाय कामं
मनोरथः प्रादुरभूद् महीयान् ॥ ५२ ॥

(पञ्चभिः कुलकम्)

ततोऽर्थिवीथीपृथुदौःस्थ्यदावो-
पशान्त्यमोघाऽनघदाननीरैः ।
मेघेन मेघप्रतिमेन साकं
सालोचयामास निजाऽनुजेन ॥ ५३ ॥

स्वजामिमाणिक्यविवोढुरप्ये-
तज्ज्ञाप्यते भोः! जयसिंहसाधोः ।
मेघोऽपि रत्नं प्रति हृष्टचेता-

यात्रोत्सुकश्चेति झगित्यवोचत् ॥ ५४ ॥

अथ सारङ्गपुरवासिसं० जेसिंग-वर्णनम्–

यः सङ्घमुख्योऽखिलखानखोजा-
मीरुम्बराद्यैर्बहु मानितश्च ।
निःस्वाऽऽदिसत्त्वोद्धरणाय सत्रा-
गारं गरिष्ठं सततं विधाता ॥ ५५ ॥

श्रीसारसारङ्गपुराधिवासी
जेसिंगसाधुर्विनयी विवेकी ।
जीरादिपल्ल्यर्बुदतीर्थयात्रां
चिकीर्षुरासीदिह दानशौण्डः ॥ ५६ ॥

विज्ञैर्विधेया त्वरितं भवद्भिः
श्रीतीर्थयात्राकृतिसज्जिका भोः ! ।
तदैव रत्नप्रभृतेः स्वकृत्वा-
दित्यागरे ज्ञापितवांस्ततोऽसौ ॥ ५७ ॥

(त्रिभिर्विशेषकम्)

इष्टं तथा वैद्यवरोपदिष्ट-
माभाणकोऽद्याऽभवदेष सत्यः ।
सखा तृषार्थी यदयादथेदृग्
ज्ञायेत रत्नादिभिरित्यचिन्तयत् ॥ ५८ ॥

निमन्त्र्य यात्राकृतये सगोत्रान्
छाजूमुखान् स्वान् सकलान्वितश्च ।
हंसादिसङ्घाधिपतीननेकान्
कांश्चिन्नरान् वाहनवित्तदानैः ॥ ५९ ॥

संमील्य सङ्घं घनमागरादे-

राडम्बरै राजबलानुकारैः ।
कुटुम्बयुग् यावददोषलग्ने
प्रस्थानकेऽस्थात् प्रमदात् स रत्नः ॥ ६० ॥
(युग्मम्)

मेलाखनामण्डनयुग्महीपा-
हरिभ्रमाजाजकलक्षमुख्यैः ।
सीणोरकद्रङ्गनिवासिभिर्य
युक्तं प्रभूतैर्व्यवहारिवर्गैः ॥ ६१ ॥
तथा च सिन्दूरपुरादिसंस्थै-
स्तावत् स सारङ्गपुराच्चतुर्धा ।
सङ्घं समादाय महीपसन्तं
जेसिंगसाधुर्मिलितश्च तस्य ॥ ६२ ॥
(युग्मम्)

पर्यङ्किकाः प्राज्यरथांस्तुरङ्गान्
परःशतान् वेगसरान् गवोष्ट्रान् ।
उपस्कराद्यैः शकटांश्च सज्जी-
कृत्यार्हतामुन्नतये मतस्य ॥ ६३ ॥
सत्का यथा पर्णविहारकादे-
स्ततः पुरो मीलितभूरिसङ्घौ ।
जेसिंगरत्नौ सुखदप्रयाणैः
प्राप्तौ पुरं तौ रतलामनाम ॥ ६४ ॥
(युग्मम्)

श्रीमण्डपोर्वीधरसीवलीया-
भूर्वासिनः सङ्घगणैः समेताः ।
मन्त्रीशजाऊसहजादयस्ते

तदागमंस्तत्र निशम्य सद्यः ॥ ६५ ॥

धारोज्जयिन्यादिबृहत्पुरास्था-
स्त्वन्येऽपि धन्या बहवस्तदानीम् ।
सङ्घे तदीये मिलिता महेभ्याः
सिन्धुप्रवाहा इव वार्धिमध्ये ॥ ६६ ॥

(युग्मम्)

ततो महेन्द्रीतटवागडादौ
स मालवीयः सकलोऽपि सङ्घः ।
सर्पन् प्रतिग्रामपुरं जिनेन्द्र-
स्नात्रादिपुण्यं प्रथयन् हितार्थम् ॥ ६७ ॥

कुमारपालादिककारितार्ह-
त्प्रासादसौधर्द्धिविधूतनाकम् ।
श्रीराजदेशाभरणं समागा-
दीयदरं नाम पुरं क्रमेण ॥ ६८ ॥

(युग्मम्)

अथास्य समग्रसङ्घस्य वर्णनम्-

किं सार्थवाहो बहुवस्तुशस्तः
किं वा सुरत्राणबलं विशालम् ? ।
इत्यात्रजन्तः कति यत्र लोका
दूराद् यमालोक्य विकल्पयन्ति ॥ ६९ ॥

यस्मिन् महेशान् बहुशो वृषस्थान्
सतीगणांश्चाऽद्रिपतिर्निशम्य ।
तान् द्रष्टुमागात् सितश्रृङ्गसङ्गी
गुरूदरालीव्यपदेशतोऽसौ ॥ ७० ॥

पटादिकुट्यौघघनाभ्रपङ्क्या

भर्मादिभूषाद्युतिविद्युता वा ।
भेर्यादिवाद्यारवगर्जितेन
विभ्राजितस्त्यागपयश्चयेन ॥ ७१ ॥
नृत्यद्भ्रमद्याचककेकिचक्र-
प्रोच्चार्यमाणाऽमितकीर्तिकेकः ।
नभ्राड्निभो भाति तदाश्रितां गां
धत्ते न योऽन्तः किल कृष्णभावम् ॥ ७२ ॥
(युग्मम्)
यत्र प्रसर्पद्धनसारवारा-
वासान् घनः प्रेक्ष्य सतः समुद्रान् ।
स्वाभ्राणि तोयग्रहणाय तेभ्यः
प्रैषीत् प्रलम्बाम्बरसद्मदम्भात् ॥ ७३ ॥
(पञ्चभिः कुलकम्)
केषां हि केषामिह पूरुषाणां
काराप्यते सङ्घपतित्वपुण्ड्रः ।
सम्भूय सङ्घेऽथ मिथः समेऽस्मि-
न्नालोचमेवं व्यधुरिभ्यसभ्याः ॥ ७४ ॥
अथेलदुर्ग—भूपालवर्णनम्—
भयेति वर्णद्वयमात्मदेशाद्
निष्काश्य येनाऽथ पृथग् विधाय ।
एकैकमस्थापि तमेव विश्वे
स्फूर्जन्निजाह्वायशसोरिवादौ ॥ ७५ ॥
तत्राधिनेताऽस्ति स भानुनामा
धामाऽस्तमाद्यद्विषमारिवर्गः ।

न्यायेन रामः सुकृताभिरामः
श्रीसार्वभौमस्तनुरूपकामः ॥ ७६ ॥
(युग्मम्)

तस्येशितुर्हाटकटङ्कपट्ट-
कूलादिकं ढौकनमभ्यकार्षुः ।
जेसिंगरत्नाद्यमहीपमुख्या-
स्तेनाऽपि बाढं बहु मानितास्ते ॥ ७७ ॥

स्नात्रध्वजारोपणपात्रनृत्या-
द्यत्युत्सवैः श्रीऋषभादिपूजाम् ।
विरच्य तत्राऽर्हतमन्दिरेषु
ववन्दिरे श्रीगुरवस्ततस्ते ॥ ७८ ॥

श्रीवाचकैर्विज्ञवरैश्च लब्धि-
समुद्रसंज्ञैरथ यद्विनेयैः ।
यावल्ललाटे तिलकः स चक्रे
जेसिंगरत्नादिधनीश्वराणाम् ॥ ७९ ॥

भेरीनफेरीस्वरनायकादे-
राकर्ण्य नादं तरणेश्च तावत् ।
त्रस्तास्तुरङ्गास्तदितस्ततोऽगु-
स्तेनारुणः सोऽपि रुषाऽभवत् किम्? ॥ ८० ॥

वाचंयमार्चारचनात् सुदृष्टि-
रैरूप्यटङ्कादिसमर्पणेन ।
तेऽथाऽर्थिनां पञ्चविधार्थदानात्
ततो वितेनेऽद्भुतविस्तरैस्तैः ॥ ८१ ॥

श्राद्धास्तदा ते च बभूवुरष्टा-

शीतिप्रमाणाः किल सङ्घनाथाः ।
अर्हन्मतौन्नत्यकृतिप्रवीणा
धर्मिष्ठसान्निध्यधुराधुरीणाः ॥ ८२ ॥
सश्रीभरामारजनीसुवर्णाः
सद्राशिसङ्गाश्च सुखप्रसाराः ।
ये रेजुरस्तात्मतमःप्रचारा-
स्तुल्या र्वसुग्रावमितग्रहाणाम् ॥८३॥
तेष्वग्रिमौ श्रीजयसिंहरत्नौ
स्ववासरोषाभरणातिशोभौ ।
स्तः पुष्पदन्तप्रतिमौ त्वपूर्व-
तुरङ्गभाजौ वसुभासितोर्व्यौ ॥ ८४ ॥
नत्वा जिनेशान् सुगुरून्नरेशा-
ऽऽदेशात्ततस्ते शकुनैः प्रशस्यैः ।
श्रीपार्श्वनाथं मनसि स्मरन्तः
सन्तः पुरश्चेलुरथेलदुर्गात् ॥ ८५ ॥
द्विजिह्वराजे विपदन्तरिक्षे
रजोत्रजो नोभयमस्ति सङ्घे ।
तदाऽध्वगच्छच्छकटाश्वचक्र-
धाराखुरोत्खातधरातलेऽस्मिन् ॥८६॥
ते च प्रतिग्राममभङ्गतुङ्ग-
प्रासादसार्वप्रतिमाऽतिनीनाम् ।
पूजां सृजन्तः क्रमतः समीयुः
श्रीजीरिकापल्लिपुरं ससङ्घाः ॥ ८७ ॥
अथ तत्रस्थश्रीपार्श्वनाथवर्णनम्-
यन्नाममन्त्रस्मृतिमात्रतोऽपि

रोगा दरा दुष्टनराश्च नाशम् ।
सर्वे प्रयान्तीप्सितसिद्धयः स्युः
काले कलावप्यखिलाङ्गभाजाम् ॥८८॥
शश्वच्छिवाभोगपरस्त्रिलोकी-
व्यापी क्षितोद्यत्कलिकालकेलिः ।
संभूयते यस्य गुरुप्रभावः
प्रणम्रभूतार्पितभूरिभूतिः ॥ ८९ ॥
(युग्मम्)
तैस्तत्र यावद्ददृशे जिनेशः
श्रीपार्श्वनाथः प्रथिताऽर्थसार्थः ।
चक्षूंषि तावत् पुपुषुस्तथैषां
पीयूषयूषेण यथाऽऽर्द्रितानि ॥ ९० ॥
श्रीनालिकेरादिफलानि तस्य
प्रभोः पुरस्तेऽपि च ढौकयित्वा ।
नवाङ्गपूजां कनकादिटङ्कै-
र्निर्माय निर्मायहृदा प्रणामम् ॥९१॥
अर्थिष्वथाऽर्थाभरणादिदानं
दत्त्वा ततस्तोयपवित्रिताङ्गाः ।
अर्चैकरङ्गाः परिधाय पट्टं
पदादिवासांसि शुचीनि सद्यः ॥९२॥
लात्वा सुगन्धीनि सुमानि भोगं
कर्पूरकृष्णागुरुमिश्रितं च ।
क्रोशप्रमाणध्वजदानपूर्वं
सविस्तरं स्नात्रमहं वितेनुः ॥ ९३ ॥
(त्रिभिर्विशेषकम्)

श्रीआश्वसेनेरखिलप्रकारै-
रर्चां विरच्य स्वकचित्तभक्त्या ।
अमूमुचंस्ते च पुरागृहीता-
नभिग्रहानुग्रतरांस्तदग्रे ॥ ९४ ॥

दिनत्रयं चक्रतुरत्र सत्रा-
गारं गरिष्ठं जयसिंहरत्नौ ।
दुर्जेयदेवायतकोलिकोप-
कण्ठाद् व्यधाद् बन्दिविमोक्षमाद्यः ॥९५॥

अथ श्रीपार्श्वप्रभोः पुरस्ताद्विज्ञप्तिकृतिः—

देवस्त्वमेवासि युगेऽत्र जाग्र-
त्प्रभावधर्ताऽभिमतार्थकर्ता ।
प्रणेमुषामुल्वणसाध्वसोप-
द्रवापहर्ताऽपि च मुक्तिभर्ता ॥ ९६ ॥

याऽऽसीददृष्टे त्वयि नो दिदृक्षा
साक्षाच्च दृष्टेऽपि जिनाऽधुनाऽलम् ।
सा वर्धते पार्श्वविभोः पुरस्ताद्
विज्ञप्तिमेवं विबुधा व्यधुस्ते ॥ ९७ ॥
(युग्मम्)

वामेयदेवं विनयेन जीरा-
पल्लीललाम प्रणिपत्य धीराः ।
चिकीर्षवश्चार्बुदतीर्थयात्रां
समाययुस्ते तदुपत्यकायाम् ॥९८॥

ततोऽर्बुदाऽद्रयध्वनि सङ्घलोको-
दन्याभिदे रत्नमुखा वदान्याः ।

सितोपलामिश्रितशीततोयैः
प्रपाः प्रतिस्थानमबीभरंस्ते ॥ ९९ ॥
धन्यास्तमारुह्य महीधरेशं
प्रापुश्च यावत्तदधित्यकायाम् ।
सङ्घैः समं ते ददृशुर्जिनेन्द्र-
चैत्यानि तावत् पुलकाङ्किताङ्गाः ॥१००॥

अथ श्रीअर्बुदतीर्थवर्णनम्–

उत्तुङ्गताया विपिनश्रिया वा
किं भूभृताऽनेन जितो हिमाद्रिः ।
श्वेतानि सर्वज्ञयुतानि सोऽस्यै-
तानि स्वशृङ्गाण्युपदीचकार ? ॥१०१॥
किंवा विमाना इह नन्दनाद-
प्यारामराद्धामधिकामवेक्ष्य ?।
देवाधिदेवस्य हि देवनाया-
यातस्य सद्विस्मयदायिनस्ते ॥१०२॥
व्याप्ते त्रिलोके कलिनाऽऽशु कल्कै-
र्धर्माः समस्ताः किमु मूर्तिमन्तः ? ।
तस्थुर्वलक्षा इह के तदाऽर्ह-
द्धर्म्याणि वीक्ष्येति विकल्पयन्ति ॥१०३॥
(त्रिभिर्विशेषकम्)
तेष्वादिदेवादिजिनाधिनाथा-
नद्राक्षुरुन्निद्रदृशः कृतीन्द्राः ।
ते यावता दुरितदुःखतापा-
स्तावन्मुदाऽद्वैतभृतश्च जाताः ॥१०४॥

ततो वसत्यां विमलादिमायां
स्नात्रोत्सवे तैस्तु विधीयमाने ।
द्वात्रिंशता स्फाट्यशतैः सपर्या-
ऽधादिन्द्रमालां जयसिंहसाधुः ॥१०५॥
स्वप्रेयसीयुक् तदनूपविश्य
श्रीकारिराजादिमवाहनेऽसौ ।
दानं ददौ गैरिककुञ्जराढ्यं
सत्कीर्तिकृत्युत्सुकयाचकेभ्यः ॥१०६॥
चन्द्रोज्ज्वलास्यः कृतपङ्कनाशः
क्षणात्क्षमाभृज्जनपूरिताशः ।
ववर्ष तत्रावसरेऽर्बुदेऽसौ
सौवर्णटङ्कैर्नवमेघतुल्यः ॥१०७॥
(त्रिभिर्विशेषकम्)

पञ्चालिकाकोरणिकागजादि-
रूपेक्षणप्रत्तजनाद्भुतेषु ।
सर्वास्वचैत्येषु युगादिमुख्या-
नानर्च देवान् विधिना ततो यः॥१०८॥
श्रीअर्बुदेलामहिलाललाम !
श्रीनाभिसूनो ! सुमनोऽर्च्यधामन् !।
याऽऽस्ताऽभिरूपे भवदीक्षणार्थो-
त्कण्ठालता प्राक् स्वहृदालवाले ॥१०९॥
सा सिच्यमाना तव भक्तिवारा
त्वयीक्षितेऽद्येष्टफलैः पफाल ।
विज्ञप्तिमित्यादिविभोः पुरस्तात्

तेने कृतार्थेन सता च येन ॥११०॥
जिनान् नमस्कृत्य पुनर्नगेन्द्रा-
दुत्तीर्य तस्मादखिलः स सङ्घः ।
चैत्याग्रगैकुम्भभगास्तदोषां
सीरोहिकाह्वां नगरीमथागात् ॥१११॥
(चतुर्भिः कुलकम्)

लक्षाख्यराज्ञोऽपि यदातिहृद्या-
ऽऽच्छादादिकं प्राभृतमत्र चक्रुः ।
जेसिंगरत्नप्रमुखास्तदानी-
मदादमीषां बहुमानमेषः ॥ ११२ ॥
आदीश्वरादीनभिवन्द्य देवान्
प्रासादपङ्क्तौ सुगुरूंस्ततस्ते ।
गुरुध्वजारोपणपात्रनृत्य-
गीताद्भुतं स्नात्रविधिं वितेनुः ॥११३॥
ततश्च सूरित्रयवाचकादि-
वाचंयमानेकशतान्वितान् यान् ।
श्रीपूज्यपादान् प्रमदात् प्रणेमु-
स्ते पुण्यवन्तः सममाप्तसङ्घैः ॥११४॥

अथ रत्नाकरस्य गच्छपरिधापनिका मनोऽभि-
प्रायांश्च प्रोचे–

नाकर्ण्यते यद्धनिनाऽऽप्तयात्रा-
यातेन केनाऽपि कृतं जनेन ।
कुर्वेऽत्र तत्सम्प्रति नव्यपुण्यं
दध्यावसौ रत्नकृतीति चित्ते ॥११५॥
श्रीसोमपूर्वाचलसुन्दरैक-

करोदये ये निजगोत्रजाताः ।
सर्वे समुद्रा वसुतोयवन्तः
सन्तः पुराऽऽपुः परितो गुरुत्वम् ॥११६॥
अर्हं हि मेघादिकषङ्करश्री-
रत्नाकरोऽस्मीह च तत्सगोत्रः ।
विमानयानस्तु तमोविहीन-
श्चकास्ति तत्तारगणोऽधुनाऽहम् ॥११७॥
वीक्ष्यैनमप्यङ्गशुचिं वसत्यां
प्रीतिं बरीभर्ति मनो मदीयम् ।
ततोऽहमप्यम्बरदानतोषौ-
ल्लासं करोमीति विचिन्त्य रत्नः ॥११८॥
लक्षक्षमेशाऽखिलराजकार्या-
ऽधिकारपुर्योज्ज्वलकार्यकादैः ।
सार्धं विचार्य व्यवहारिवर्यैः
श्रीपूज्यपादान् स पुनर्ननाम ॥११९॥
(चतुर्भिः कलापकम्)

अथ गुरोरग्रे रत्नविज्ञप्तिक्तिः—

यथा यतेन्द्रैः परिधापितः स-
द्वेषैरशेषोऽपि तपागणोऽयम् ।
मनोरथो मेऽपि ततोरुरास्ते
चित्ते पुरे तद्विषये जयेच्छोः ॥१२०॥
स चाऽधुना प्राक्तनपुण्ययोगात्
प्रवर्धते साधुगणं समीक्ष्य ।
साफल्यमस्यात्र भवत्प्रसत्त्या-

ऽस्त्वेवं स तान् विज्ञपयाञ्चकार ॥१२१॥

(युग्मम्)

प्रसादमासाद्य च मङ्क्षु येषां

सीरोहिकाया बहिरर्ह्यमह्याम् ।

स मण्डपान् मण्डयति स्म तुङ्गान्

क्षौमाम्बराच्छादितमध्यदेशान् ॥१२२॥

संमील्य सङ्घं स्वपुरं समग्रं

भूभृच्चतुर्वर्णनृणां समक्षम् ।

नानानटीपेटकवाद्यभट्ट-

गन्धर्वगानाद्यतिविस्तरेण ॥ १२३ ॥

श्रीसूर्युपाध्यायबुधाद्यनेका-

नगारवारैः सह गच्छराजान् ।

आकार्य लक्ष्म्यादिमसागरान् या-

नर्चां वरां तत्र चकार रत्नः ॥१२४॥

(त्रिभिर्विशेषकम्)

आनाय्य वर्यांशुकसम्भृतानि

सतां मनांसीव महान्त्यनांसि ।

ततः शतत्रय्यनुमानयुक्त-

व्रतिव्रजस्याऽर्पयति स्म वेषान् ॥१२५॥

ततोऽन्यपक्षीयकियद्यतीशान्

प्रतीह तानेष कृती वितीर्य ।

श्रीसङ्घलोकप्रकरस्य रूप्य-

टङ्कादि ताम्बूलमदाच्च मोदात् ॥१२६॥

साधर्मिकाणां विविधप्रकारै-

र्विधाय वात्सल्यमतुल्यभोज्यैः ।

वनीपकानां पुनरर्थदानै-
रमानि रत्नेन जनुः कृतार्थम् ॥१२७॥
कुर्वन्तमीदृग्वृषमेक्ष्य चैनं
छाजू-सुखेतावपि तत्सगोत्रौ ।
श्रीमालवाधीश्वरमन्त्रिजाऊ-
र्वेषानदुस्तेऽमितपण्डितानाम् ॥१२८॥
(चतुर्भिः कलापकम्)

ये मेदपाटपचुआरकगूर्जरत्रा-
सौराष्ट्रदक्षिणमरुस्थलमुख्यदेशाः ।
तेषु स्थितिं विदधतां व्रतिनां सतीनां
प्रैषीत् तदेव वरवेषभरं स रत्नः ॥ १२९ ॥
श्रीत्राणराणपुरमौलिचतुर्मुखोच्च-
प्रासादमण्डनजिनेश्वरराजयात्राम् ।
सङ्घेन साकमकरोत् कियता तदानी-
मेवाथ रत्नलघुसोदरमेघराजः ॥ १३० ॥
जिनवरगुरुपादांस्ते प्रणम्य प्रणीता-
ऽप्रमितसुकृतकृत्याः सङ्घनाथाः ससङ्घाः ।
निरुपमनगरश्रीसद्मसीरोहिकाया-
निजजनपदमन्वौत्सुक्यभाजः प्रतस्थुः ॥ १३१ ॥
ततो लक्षक्ष्मापप्रभृतिकृतिसंप्रेषणतया
रयादायातास्ते पथि कुशलिनो मालवभुवम् ।
धनैर्मानैरर्थिप्रकरमिह सन्तोष्य सुखद-
प्रयाणैः सङ्घेशा निजनिजपुरं प्रापुरखिलाः ॥ १३२ ॥
श्रीसङ्घेन ततस्तदागरपुरे रत्नस्य सङ्घप्रभो-

भेर्याद्यारवगीतनृत्यरुचिरश्चक्रे प्रवेशोत्सवः ।
कृत्वा देवगुरूचितार्चनविधिं तेनाऽप्यसौ सत्कृत-
स्ताम्बूलप्रथनान्महासहिरिकीह्रूणप्रतापादिभिः ॥१३३॥
निखिलमुनिवराणां मालवे रत्नसाधुः
प्रतिनगरमथैष प्रेषयामास वेषान् ।
निजपुरि च नवीनोपागतस्वाऽपरश्री-
विबुधगणधरादेः सङ्घपूजाविधायी ॥ १३४ ॥
साधवो वृद्धशालीयास्तथा खरतराह्वयाः ।
अञ्चलागमगच्छीया नैके वटगणाश्रयाः ॥ १३५ ॥
पूर्णिमिकाः पुनर्नाणानाणा बालादयश्च ये ।
केचिदागरमागुस्ते रत्नेन परिधापिताः ॥ १३६ ॥
रत्नमेघमहेभ्याभ्यां वेषैरेषाऽनगारिणाम् ।
परिधापनिकाऽऽरब्धा १५२८दिग्दोर्देहेन्दुहायने ॥१३७॥
श्रुत्वैतं यच्छन्तं रत्नं वेषानशेषगच्छानाम् ।
तपागणः कतिकातिभिस्तैः परिधापयितुमारेभे ॥ १३८ ॥
एवं पुण्यानि नित्यं जगति विदधतः सद्विवेकस्य मेघा-
जीवाकर्णाद्यभीष्टस्वजनपरिवृतस्याऽधुना रत्नसाधोः ।
देवाणोदीपकस्याऽप्रतिहतवचसो दानशौण्डाग्रवृत्तेः
कीर्तिर्देशेषु सर्वेष्वपि विशदतरा सर्वतः पोस्फुरीति॥१३९॥
श्रीमन्मालवमेदिनीन्दुवदनालङ्कारहारप्रभो-
रुग्रामागरवासिकर्मतनयः श्रीरत्नसङ्घप्रभोः ।
आक्षेपाद्विधुवेदवर्ष्मवसुधा१५४१वर्षे सुभिक्षोद्भवे
लक्ष्मीसागरसूरिराजविलसद्भाग्यप्रकर्षस्तवे ॥ १४० ॥
श्रीजम्बूसमसोमसुन्दरगुरोः श्रीसोमदेवाह्वयः

शिष्यः सूरिवरश्च शिष्यवृषभश्चारित्रहंसोऽस्य यः ।
तस्य श्रीविबुधस्य शिष्यशिशुना काव्ये मुदा निर्मिते
सर्गश्चात्र चतुर्थको गुरुगुणाद् रत्नाकराख्यायुते ॥१४१॥
(युग्मम्)

इति श्रीपरमगुरुश्रीलक्ष्मीसागरसूरिभाग्यादिगुणवर्णनगर्भे गुरुगुण-
रत्नाकरनाम्नि काव्ये सं०रत्ना-मेघा-सं०जेसिंग-कृतयात्रा-
विस्तरमहश्चतुर्थः सर्गः ॥

यस्मिन् देशे विहारं विदधति यतिपा ये चतुर्मासकं वा
तस्मिन् देशे सुभिक्षं भवति, न तु कदापीतिसंभूतिभीतिः ।
येषां माहात्म्यमीदृग्विधमिह विबुधैर्ज्ञातमास्ते नृपाद्यैः
श्रीलक्ष्मीसागराख्या गणधरगुरवः सन्तु वस्ते शिवाय ॥१॥
यत्कः प्राश्चत्प्रतापः सवितुरतिशयी भूर्भुवःस्वःप्रकाशी
येषामास्ते यशोऽपि ज्ञपितुरभिनवं तामसध्वंस्यदोषम् ।
मुक्तापङ्क्त्या यदीया गुणततिरधिका छिद्रमुक्ताऽपि तन्यात्
यत्पुंसां कण्ठकान्तिं तदिह गुरुवराः केन तुल्याः स्युरेते ?॥२॥
हंहो ! गच्छत मा विदूरविषयान् वज्राकरं वाऽर्णवं
धातोर्वादविधौ भ्रमे पतत मा दुर्मन्त्रयन्त्रादिके ।
भूत्यर्थं भविकाः ! भजध्वमऽनिभानेतान् यथार्थाऽभिधान्
लक्ष्मीसागरगच्छनायकवरान् सर्वार्थसिद्धिप्रदान् ॥ ३ ॥
समेरुरत्नाकररत्नगर्भा
विभास्वरौ राजरवी च यावत् ।
राजन्ति जैनेन्द्रमतं जनेऽस्मिं-
स्तावन्नवं नन्दतु काव्यमेतत् ॥ ४ ॥

श्रीपूज्यप्राज्यभाग्याभ्युदयगुणमयं सोमचारित्रसाधुः
काव्यं नव्यं व्यधात् तत्स्वनयनविषयं प्रापणीयं प्रसन्नैः ।
आचार्यैर्वाचकैर्वा बहुविबुधवरैर्वीतदोषं विधेयं
तद्वद्विद्वज्जनानामिदमिह सदसि स्यान्मुदे वाच्यमानम् ॥५॥

तथा—

श्रीअभयनन्दिविबुधा आगमचारित्रपण्डिताश्च यके ।
विजयन्ते, कविरेतद्विरचितवांस्तत्प्रसत्तिपदम् ॥ ६ ॥

इति सम्प्रतिविजयमानपरमगुरुपादश्रीलक्ष्मीसागरसूरिभाग्यसौ-
भाग्यादिगुणवर्णनगर्भं गुरुगुणरत्नाकरनामाऽभिरामं
काव्यं संपूर्णम् ।

पूज्याराध्यध्येयतमश्रीगच्छाधिराजभट्टारकपुरन्दरश्रीसोमसुन्दरसूरि-
शिष्यशिरोऽवतंसकसकलसकर्णपुरुषश्रेणीप्रणीतपदपद्मसेवभट्टारक-
प्रभुश्रीसोमदेवसूरिशिष्यशिरोमणिपूज्याराध्य पं० चारित्रहं-
सगणिपादविनेयपरमाणुना सोमचारित्रगणिना विर-
चितो ग्रन्थः संपूर्णः ॥

अर्हम्

श्रीमुनिभद्रसूरिनिर्मितम्—

श्रीशान्तिनाथचरितम् ।

यद्यपि बहूनि श्रीशान्तिनाथचरितानि भिन्नभिन्नाचार्यनिर्मितान्युपलभ्यन्ते, तथापि नैतादृक् क्वापि पाठकानामानन्द उपलप्स्यते । तत्त्वमत्र सुधियो विदांकुर्वन्तु— महाकविकालिदासकवितामप्यधरीकरोति काव्यमिदं प्रसादगुणादिभिरुपमायमकादिभिश्च । न ज्ञायते चादः कमपि प्रबन्धमनुसृत्य निर्मितम्, न च प्रत्युक्तिप्रत्युक्तिभिः समर्थितम्, महाकाव्यलक्षणाऽऽक्रान्तं चैतत् । पाठकानां भाग्यवशादेव पुस्तकमेकमस्य लब्धमयत्नेन, किन्तु भूयान् प्रयत्नः कृतोऽपि पुस्तकान्तरान्वेषणाय न सफलत्वमाप्तः । चरितग्रन्थममुं बुद्ध्वाऽऽधुनिका नावहेलनां केऽपि यूयं करिष्यथ, यतो नैषधीयचरितस्यापि चातुर्यं न रोचतेऽस्य पुरतः । अस्मिन् महति काव्ये श्रीशान्तिनाथभगवतो द्वादशभववर्णनमस्ति, तत्र मङ्गलकलश—मत्स्योदर—वत्सराज—देवराज—जिनपाल— जिनरक्षितादीनां च चरित्राणि प्रसङ्गतः प्रतिपादितानि । ये पुनरेतद् द्रक्ष्यन्ति तेषां स्वयमेवाऽऽनन्दसन्दोहो भविष्यतीति कृतं स्ववैदग्धीप्रदर्शनेन । शीघ्रममुं ग्रन्थं जिघृक्षवोऽत्र पत्रं प्रेषयन्तु । मूल्यमस्य रूप्यकत्रयम् ।

श्रीरत्नमन्दिरगणिविरचिता—

उपदेशतरङ्गिणी ।

इयमस्मिन् स्वभावत उत्पथपथिकप्रोत्साहनपरे दुर्निवारे पापिनि दुःषमाररूपे नितान्तभीषणे कलिकाले भ्रान्तानां सरलाऽसरलस्वान्तानां पञ्चजनानां स्खलितपदानां पापपथमपहरतायितुं, धर्माध्वनीनधुरामारोपयितुं, कल्मषमलक्रान्तं मनः प्रक्षालयितुमेकैव प्रतीहार—कृषीवल—कतकक्षोदसाम्यमुपगता जरीजृम्भते । दर्शनादेवास्याः पुरुषस्येतिकर्तव्यताज्ञानमुपतिष्ठते, साध्यसाधने च । प्ररोचनावाक्यादिभिरपि पूर्वपुरुषाणां श्रीशान्तिनाथ—मेघकुमार—शालिभद्र—मूलदेव—चन्दनबाला—सं-

प्रतिभूप–जगडू–वीसलदेव–राजशेखर–वाग्भट–नरवाहन–सिद्धसेनाचार्य–कुमारपाल–वस्तुपाल–समरा–श्रीहेमसूरि–भोज–विक्रमादित्यादीनां तत्तत्कृतिसाध्यफलप्राप्तिप्रदर्शनतोऽन्वर्थं नाम मद्गविधेषु संबिभ्रती परतरगौरवाऽऽस्पदमुपैति ।

अत्र दानादि–सप्तक्षेत्रवित्तवपन–पूजापञ्चाशक–तीर्थयात्रा–धर्मोपदेशात्मकाः पञ्च तरङ्गाः कल्लोलयन्ति ।

विद्यते चात्र अर्बुद–गिरिनार–शत्रुञ्जय–नागह्रदा–ष्टापद–तारणादितीर्थानां बहूनां नामोल्लेखः ।

अवश्यं द्रष्टव्योऽयं सकलमुनिराजश्रावकादिमहोदयैर्ग्रन्थः पत्राकारः सरलसंस्कृतमयः । मूल्यम् ३) मात्रम् ।

निर्भयभीमव्यायोगः ।

इह जगति पठितव्याकरणेषु जनेष्वपि व्युत्पत्त्याधायकत्वं सुकविनिर्मितानां काव्यानामेवेति पांशुलपादिकहालिका अपि जानन्ति । तत्रापि " काव्येषु नाटकं रम्यम् " इत्यभियुक्तोक्तेर्दृश्यकाव्यप्रभेदभूतनाटकानामेवातिप्राशस्त्यमवलोक्यते । न तथा मुदमादधाति श्रव्यकाव्यपठनम्, यथा रूपकाणां प्रेक्षणम् । ततस्तद्भेदानामिदानीं सर्वेषां विरलः प्रचारो लक्ष्यते– यथा कीदृग् व्यायोगः ? क्वोपलभ्यते डिमः ?; इति काव्यानुशासन–साहित्यदर्पणाद्यध्येतॄणां कुतूहलमुत्पद्यते । ततो रूपकभेदप्रभेदानामत्यावश्यकः प्रचार इति मुद्रितकुमुदचन्द्रप्रकरणं प्रकाश्याऽयं व्यायोगो भवतामुपढौक्यते पुरतः, अभिलष्यते चान्येषामप्युपहर्तुम् । कर्ता चास्य कलिकालसर्वज्ञश्रीहेमचन्द्रसूरीणां पट्टग्रहीता विनेयः प्रबन्धशतकर्ता महाकविश्रीरामचन्द्रसूरिः । मूल्यमस्य केवलमाणकचतुष्टयम् ।

पुस्तकप्राप्तिस्थानम्–

शा॰–हर्षचन्द्र-भूराभाई

अंग्रेजी कोठी, बनारस सिटी ।

